

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**BABALARIN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ÇOCUK BAKIM
UYGULAMALARINA KATILIM DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

TEZİ YAZAN
Merve BİLGE

- 1. Danışman: Prof. Dr. Ayşe AVCI**
 - 2. Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE**
- Jüri Üyesi: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ**
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Binnaz KIRAN (Mersin Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / EKİM 2020

ONAY

2017100159 numaralı öğrencimiz olan **Merve BİLGE** tarafından hazırlanan **“Babaların Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Çocuk Bakım Uygulamalarına Katılım Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi”** başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji** Ana Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Asıl Üye. Üniv. İçi - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Ayşe AVCI

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

2. Tez Danışmanı Üniv. İçi – Jüri Asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. İçi – Asıl Jüri Üyesi: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. Dışı - Asıl Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. Dışı - Asıl Jüri Üyesi: Prof. Dr. Binnaz KIRAN
(Mersin Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

21 / 10 / 2020

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir

İTHAF

Sevgili Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

20/ 10 / 2020

Merve BİLGE

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez süresi boyunca, engin bilgi ve deneyimlerinden faydalandığım, elinin hep üstümde olduğunu bildiğim, her zaman yanımda ve destekçim olan ve hep en iyisini arzulayıp bu enerjisini bana da yansıtan, kendisinden sistemli ve profesyonel nasıl davranılmalı öğrendiğim tez danışmanım ve değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE'ye,

Lisans eğitim süresi boyunca bana varlığı ile ilham veren ve başarılı bir kadın olmanın nasıl ve ne şekilde olacağını öğreten, dik duruşu ve öğrencileri ile olan iletişiminden feyzaldığım çok değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bengi SONYEL'e,

Bugün olduğum kişi olmam yolunda emekleri çok fazla olan, sahip olduğum değer yargılarının temelini inşa edip, her zaman ve koşulda yanımda olduklarını bildiğim ve benim ben olmam yolundaki maddi-manevi desteklerini üstümden hiç eksik etmeyen sevgili aileme teşekkürü bir borç bilirim.

20 / 10 / 2020

Merve BİLGE

ÖZET

BABALARIN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ÇOCUK BAKIM UYGULAMALARINA KATILIM DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Merve BİLGE

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

1. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe AVCI

2. Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Ekim 2020, 93 Sayfa

Bu araştırmada okul öncesinde eğitim gören çocuğu bulunan babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılımlarına etkisinin incelenmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda elde edilen veriler, Adana ilinin Seyhan ve Çukurova ilçelerindeki anaokullarında eğitim gören 240 çocuğun babasına uygulanan ölçekler ile toplanmıştır. Araştırmada 37 maddelik Baba Katılım Ölçeği ve 21 maddelik Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği olmak üzere iki ölçek kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler, SPSS 23.0 ile analiz edilmiştir.

Tabakalı ve seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmanın normal dağılım göstermesinden dolayı parametrik testler kullanılmıştır. Bu doğrultuda ikiden fazla bağımsız grup ortalamaları arasındaki niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi uygulanmıştır.

Babaların yaşları ile çocuk bakımlarına katılımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve babaların yaşları ilerledikçe çocuk bakımlarına katılımlarının arttığı anlaşılmıştır. Ancak babaların eğitim düzeyleri ile çocuk bakımlarına katılımları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmıştır. Babaların psikolojik sağlamlıkları incelendiğinde ise babaların yaşları ve eğitim düzeyleri ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır. Babaların çocuk bakım

uygulamalarına katılımları ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında da pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Baba, okul öncesi çocuk, çocuk bakım uygulamalarına katılım, psikolojik sağlamlık

ABSTRACT**INVESTIGATION OF THE EFFECT OF FATHERS 'PSYCHOLOGICAL
RESILIENCE LEVELS ON PARTICIPATION LEVELS IN CHILD CARE
PRACTICES****Merve BİLGE****Master Thesis, Department of Psychology****1. Supervisor: Prof. Dr. Ayşe AVCI****2. Supervisor: Dr. Mustafa KALE****October 2020, 93 pages**

In this study, it is aimed to examine the effect of psychological resilience levels of fathers with children who are educated before school on their participation in child care practices. In this context, the data obtained were collected with scales applied to the father of 240 children educated in kindergartens in Seyhan and Çukurova districts of Adana province. The application form consists of two scales: the 37-point paternal participation scale and the 21-point adult psychological resilience scale. Data from participants was analyzed with SPSS. Data analyses were conducted based on the total scores obtained from the scales.

Due to the normal distribution of this study using stratified and non-selective sampling method, parametric tests were used. In this direction, a one-way ANOVA test was used to compare quantitative continuous data between averages of more than two independent groups. After the ANOVA test, the Tukey test was used as a complementary post hoc analysis to determine the differences. Pearson correlation analysis and regression analysis were applied among the continuous variables of the study.

It was understood that there was a significant difference between fathers 'age and their participation in childcare, and that fathers' participation in childcare increased as their age progressed. But it was understood that there was no significant difference between fathers ' educational levels and their participation in childcare. When the psychological resilience of the fathers was examined, it was understood that there was no significant relationship between the age and educational levels of the fathers and the

levels of psychological resilience. It was also understood that there was a moderately significant positive correlation between fathers' participation in childcare practices and their psychological resilience.

Keywords: Father, preschool child, child care practices, psychological resilience

ÖNSÖZ

Kadınların iş yaşamına katılımıyla başlayan değişen toplum yapısı ve toplumsal rol ve sorumluluklar, aslında erkeklerin de kadınlar kadar ev ve çocuk bakımı konusunda sorumlu olduğu düşüncesini oluşturmuştur. Özellikle de babaların çocuğun yaşamına etkisi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde babalık rolünün önemi daha fazla anlaşılmaktadır.

Çocukların 0-6 yaşları arasındaki güven, özerklik ve girişimcilik becerileri kazanması ailenin çocukla iletişimi, çocuğun ihtiyaçlarını karşılaması ve çocuğuyla ilgilenmesine bağlı olmaktadır. Çocuklarının fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi konusunda yaşamlarına katılan babaların da kendilerini daha özgüvenli ve yeterli hissetmesi, evlilik ilişkisinin ise daha güçlü ve daha kaliteli olması ön görülmektedir. Bir diğer deyişle babaların psikolojik olarak kendisini iyi hissetmesi çocuklarının bakımına katılmalarını da etkileyebileceği tahmin edilmektedir.

Bu çalışmamızda da okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılımlarına etkisi Adana il örneğinde ele alınmıştır. Bu çalışmanın, okul öncesi eğitim döneminde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olarak çocuk bakım uygulamalarına daha fazla katılım sağlayacak katkılar sağlaması dileğiyle.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xvii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Arka Planı.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Problemi.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	5
1.6. Araştırmanın Sayıtları.....	6
1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	6
1.8. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Psikolojik Sağlık.....	8
2.1.1. Psikolojik Sağlıklağın Boyutları.....	10

2.1.1.1. Bağılılık	10
2.1.1.2. Kontrol Etme	11
2.1.1.3. Meydan Okuma	11
2.1.2. Psikolojik Sağlamlığa Etki Eden Faktörler	12
2.1.2.1. Risk Faktörleri	13
2.1.2.1.1. Bireysel Risk Faktörleri	14
2.1.2.1.2. Ailesel Risk Faktörleri	15
2.1.2.1.3. Çevresel Risk Faktörleri.....	15
2.1.2.2. Koruyucu Faktörler.....	16
2.1.2.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler.....	17
2.1.2.2.2. Ailesel Koruyucu Faktörler.....	18
2.1.2.2.3. Çevresel Koruyucu Faktörler	19
2.1.2.3. Olumlu Sonuçlar/Yeterlik/Yetkinlik	20
2.1.3. Psikolojik Sağlamlığı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri.....	21
2.1.4. Psikolojik Sağlamlıkla İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar	22
2.2. Baba Katılımı	25
2.2.1. Baba Katılımının Boyutları.....	26
2.2.2. Baba Katılımının Çocuğun Gelişimine Etkisi.....	27
2.2.3. Baba Katılımının Babanın Kendi Yaşamına ve Evlilik İlişkinine Etkisi ..	28
2.2.4. Baba Katılımını Etkileyen Faktörler	29
2.2.4.1. Babanın Kendisinden Kaynaklanan Faktörler	29
2.2.4.2. Anneden Kaynaklanan Faktörler	30
2.2.4.3. Çocuktan Kaynaklanan Faktörler	31
2.2.5. Baba Katılımıyla İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar	31
2.2.6. Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkiye İlişkin İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar	33

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Amacı	36
3.2. Araştırmanın Modeli	36
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	36
3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)	37

3.5. Veri Toplama Araçları	38
3.5.1. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)	38
3.5.2. Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği	39
3.6. Verilerin Analizi.....	40

BÖLÜM IV

4. BULGULAR	42
4.1. Tanımlayıcı İstatistik.....	42
4.2. Babaların Yaşları ve Eğitim Düzeyleri İle Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular Farklılık Analizine İlişkin Bulgular	43
4.3. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular.....	47
4.4. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	49

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM	52
5.1. Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği ile Baba Katılımı	52
5.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlık Düzeyleri	53

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	56
6.1. Sonuçlar	56
6.2. Öneriler	56
7. KAYNAKÇA	58
8. EKLER	70

KISALTMALAR

- APA** : American Psychological Assosiation (Amerikan Psikoloji Birliği)
BAKÖ : Baba Katılım Ölçeği
YPSÖ : Yetişkin Psikolojik Sağamlık Ölçeği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.	Babaların Demografik Özelliklerinin Dağılımı (N=240)	37
Tablo 2.	Baba Katılım Ölçeği Güvenirlik Analizi	39
Tablo 3.	Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği Güvenirlik Analizi.....	40
Tablo 4.	Ölçekler İle İlgili Betimleyici İstatistikler (N=240)	43
Tablo 5.	Yaş Gruplarına Göre Yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi Bulguları.....	44
Tablo 6.	Eğitim Düzeylerine Göre Yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi Bulguları.....	46
Tablo 7.	Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	48
Tablo 8.	Keyfi Meşguliyet Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	49
Tablo 9.	İlgi ve Yakınlık Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	50
Tablo 10.	Temel Bakım Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	51
Tablo 11.	Baba Katılım Toplam Puanı ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Psikolojik Sağlamlığı Etkileyen Faktörler	13
Şekil 2. Araştırma Modeli	36

EKLER LİSTESİ

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi.....	70
8.2. Demografik Bilgi Formu	73
8.3. Baba Katılım Ölçeği	74
8.4. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzin Belgesi.....	76
8.5. MEB İzin Belgesi.....	76

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı

Toplumun en küçük birimi olan aile; anne, baba ve çocuk veya çocuklardan oluşmaktadır. Bebeğin ruhsal gelişimine en çok destek veren ve aynı zamanda çocuk için en önemli rol model de annedir (Görgü, 2018). Son yapılan çalışmalarda çocuk bakımında ve ruhsal gelişiminde, anne kadar babanın da sorumlu olduğu düşünülmektedir. Çocuk bakımı çocuğun, fiziksel ve ruhsal gelişimini sağlamak amacıyla bakım verenlerin çocuğa sundukları; beslenme, temizlik, sağlık, barınma ve uyku gibi temel ihtiyaçları karşılamaya dayalı olarak düzenli yapılan uygulamalardır (Kale, 2019). Bu uygulamalar bakım verenler ile çocuk arasında ki etkileşiminde, fiziksel ve sağlık durumlarını etkilendiği gibi çocukların psikolojik olarak iyi olma durumlarını da etkileyebildiği düşünülmektedir.

Ebeveynlerin psikolojik sağlımlıkları çocuğun tüm gelişim anlarında etkili olabilmektedir. Psikolojik sağlamlık kavramı; Latince “resiliense” kelimesinin kökünden türetilmiş olmakla birlikte maddenin elastik olması yani kolayca dönebilmesi anlamına gelmektedir (Greene, 2002). APA psikolojik sağlamlık kavramını; bireylerin travmatik, tehdit ve güçlü stres kaynağı içeren olaylara maruz bırakıldıklarında, bu olay ya da durumlara bireyin en iyi şekilde adapte olabilmesi şeklinde betimlenmiştir. (American Psychological Assosiation, 2018). Psikolojik sağlamlık strese karşı dayanıklılık olarak değil, zorlu yaşantılardan sonra bireyin eski haline dönebilme durumu ve sıkıntılı durumdan sonra hayatına sağlıklı adaptasyon sağlama becerisidir (Garmezzy, 1991). Werner (1982), psikolojik sağlamlık kavramını bireyin içsel (gelişimsel düzensizlik, otomatik tepki vermede düzensiz davranış örüntüleri, beklenmedik hassasiyet gibi) ve dışsal stres faktörleri (hastalık, ailenin kopması, yakınların kaybı gibi) karşı etkili şekilde baş edebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Linley’de (2008), göre de psikolojik sağlamlık kavramı bireylerin belirli bir şekilde davranma, düşünme ya hissetme eylemlerinde mevcut olan kapasitenin kullanıcıya otantiklik ve enerji veren en iyi şekilde gelişme, çalışma ve performans gösterme imkanı sağladığını ifade etmektedir (akt Pennock ve Alberts 2018).

Psikolojik sağlamlığı kısaca tanımlamak gerekirse; bireyin zor koşullar altında bile olumsuz olayların üstesinden başarıyla gelip, hayata daha hızlı adapte olma anlamı

taşımaktadır (Öz ve Yılmaz, 2009). Aynı zamanda da psikolojik sağlamlılığı bireyin yaşadıklarını yönetebilme becerisi ve kendini olaylar esnasında ya da sonrasında kendini toparlama gücü olarak da tanımlamamız mümkündür. Psikolojik sağlamlılık bireyin kendisinde var olan bir yetenek ve psikolojik bir nitelik olarak tanımlanmakla birlikte aynı zaman da bireyin, sağlıklı gelişim sürdürülebilmesi, olumsuz durumla karşılaştığında karşılaştığı durumla mücadele edebilmesi gibi kabiliyetlere sahip bireyleri de ifade etmektedir (Masten, 1998).

Güncel gelişmelerle beraber, toplumumuzda çocuk bakımına katılım; süregelen sosyal ve ekonomik gelişmeler aile içindeki rollerin değişmesine yol açmış ve çocukların bakım uygulamalarında sorumlu birey olarak algılanan kişi artık sadece anne olmaktan çıkmıştır. Birçok annenin çalışma hayatına ev dışında başlaması ve çalışma sürelerinde farklılıkların olmasıyla beraber çocuk bakım sorumluluğunun ebeveynler arasında ortak bir paylaşımın gereksinimi olduğu ortaya çıkmıştır (Myers, 1996,5-18). Çalışma yaşamına kadınların katılımındaki artış, doğumundan kısa bir süre sonra çoğu annenin çalışma hayatına geri dönmesi ve kadın-erkek rolündeki eşitliğin artmasıyla beraber, çocuğun yaşamında baba daha aktif bir konuma gelmiştir (Ekşi, 1990). Çocuk bakımında ki diğer önemli husus ise; çocuğun bakımına katılımında, babanın aile içinde “cinsiyet ve ebeveyn” rolüne ilişkin bakış açısı, çocuk bakım sürecine dahil olup olmayacağı hususunda önemli belirleyicilerinden birisini oluşturmaktadır (Radin ve Goldsmith, 1989; Coverman, 1985). Babanın babalık rolüne dair, sadece çocuğunun ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan ve yalnızca onu disipline etmek olarak algılamayan, aynı zamanda çocuğuyla yakından ilgilenmenin, eşi kadar kendisinin de rolünün önemli olduğu bilincinde olmasının, çocuğun bakımında babanın bakış açısı önem arz etmektedir.

Çocuk bakımı, aynı zaman da içinde yaşanılan sosyo-kültürel duruma, bakım verenlerin çalışma biçimine, inançları ve sağlık durumları ile yakından ilişkilidir. Günümüzde anne-babalar çocuklarını yetiştirirken çocukların kendilerine güvenen, mutlu ve başarılı bireyler olabilmeleri için geleneksel yöntemler yerine daha güncel yöntemler denemeye başladıklarından da söz edilebilir. Bu araştırmanın önemini ortaya koyacak diğer bir husus ise; bebek bakımında babanın yaşının da etkisinin olabileceğidir. Zira meslek yaşamında belli bir noktaya gelmiş yetişkin babaların, erken yaşta baba olmuş babalara oranla, çocuklarının gelişimine daha fazla katkı sağlamışlardır (Cowan ve Cown, 1988). Kendisine öz saygısı yüksek, anksiyeteden uzak, öz denetimli olan babaların, çocuk bakımına daha fazla katılım sağladıkları

gözlemlenmiştir (Levy-Shiff ve Israelashvilli, 1988).

Babaların, aile içine katılım sağlamlarının doğrudan ya da dolaylı olarak çocukların üzerinde etkisinin olabileceği saptanmış, özellikle de çocukların fiziksel, ekonomik ve psikolojik iyi oluş hallerine yönelik etkisi giderek farkındalık kazanılan bir konu haline gelmiştir (Day ve Lamb, 2004). Çocukların, babaları ile daha fazla aktivite içinde olan ile babaları ile daha fazla aktivite olmayanlara oranla her alanda daha başarılı olduğu da edinilen bulgular arasındadır (Güngörmüş, 1992). Psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan kişiler, etkili problem çözme ve iletişim becerileri açısından olumlu özelliklere sahiptirler. Babanın psikolojik sağlamlığı söz konusu olduğunda ilk akla gelen; babanın, problemler karşısında ki akılcı ve pratik çözümleri, çocuğa ulaşabilir olması, çocukla doğrudan temas etme ve zor koşulların üstesinden gelerek çocukla iletişim becerisinin iyi olması gibi durumlar anlaşılmaktadır. Bu yönüyle ebeveynlerin psikolojik sağlamlık düzeyi aslında çocuklarıyla en etkili etkileşim süreçleri olan “çocuk bakım uygulamalarında önemli bir etkiyi oluşturmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları, farklı biçimlerde gerçekleşmektedir. Bu aktiviteler içinde; meşgul olma, iletişim kurma, öğretme, planlama, ulaşılabilir olma, yer almaktadır (Cabrera ve Bradley, 2012). Çocuk bakımında babanın katkısı çocuğun kendini güvende hissetmesinde etkisi olduğu düşünülebilir.

Bakım verme sürecine babanın katılımı, sadece çocuğa değil aynı zamanda da annenin çocuk bakımında yalnız olmadığını hissetmesinde ve annenin kendine zaman ayırmasında aynı zamanda eş desteğiyle kendisini güvende hissetmesine de katkı sağlamaktadır. Babanın çocuk bakımına katılımının sağladığı bir diğer fayda ise çocuğun ilk yıllardan itibaren farklı yetişkin modeliyle karşılaşmasıdır. Böylece çocuk ilk yıllardan itibaren, annesinin dışında farklı sosyal etkileşimler içine girebilir. Baba ve çocuk arasında ki bu etkileşim, çocuğun bebeklikten itibaren babasıyla sağlıklı bir ilişki kurmasına katkı sağlayabilmektedir.

Babanın sosyal açıdan annenin yaptıklarını takdir etmesi, bu hususta ona yardımcı olması, çocuğa destek olup uyarın sağlaması ve yol göstermesi için anneye izin vermesi ya da yardımcı olması halinde çocuğun gelişiminde doğrudan etki sağlamaktadır (Taşkın, 2011). Çocuğun bilişsel gelişiminin bakım veren kişilerden babanın da anne kadar çocuk üzerinde etkili olduğunu gösteren pek çok araştırma görmemiz mümkündür. Çocuğunun beslenmesi, oyun oynaması ve eğlenceli zaman geçirmesini sağlayan bir babanın çocuklarının bilişsel gelişim düzeyine baktığımızda

çocuklarıyla ilgilenmeyen bir babanın çocuklarına oranla daha yüksek IQ puanları aldıkları gözlemlenmiştir (Taşkın, 2011). Babaların gelişim üzerinde ki sosyal, bilişsel ve gelişimsel açıdan etkileri babaların psikolojik sağlamlıkları ile doğrudan ilişkili olup bu araştırmada babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeyleri arasında ki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim gören çocukların babalarının psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problem cümlesi olarak “Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” belirlenmiştir. Babaların psikolojik sağlamlık ve eğitim düzeyinin yüksek olması çocuk bakım uygulaması katılımına olumlu anlamda etki ettiği düşünülmektedir. Bu sebeple çalışmada;

- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık alt ölçeği olan temel bakım düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık alt ölçeği olan keyfi meşguliyet düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık alt ölçeği olan ilgi ve yakınlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların eğitim düzeyi ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların yaşları ile çocuk bakım

uygulamalarına katılımları arasında anlamlı farklılık var mıdır? sorularına yanıtlar aranmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bebeğin ruhsal gelişimine en çok destek veren ve aynı zamanda çocuk için en önemli rol model alındığı alan aile ortamıdır. Ve bu aile ortamında anne kadar babada çocuğun bakımında aktif rol oynamaktadır. Bu sebeple babanın psikolojik sağlamlık düzeyinin çocuk bakım uygulamalarına katılımına ne derece etki ettiği ilgili alanyazına yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde; Türkiye’de baba psikolojik sağlamlığı ve çocuk bakım uygulamalarına katılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen yeteri kadar çalışma bulunmamasından dolayı bu çalışma konusu seçilmiştir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 1a: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri çocuk bakım uygulamalarına katılımı alt ölçeği olan keyfi meşguliyet düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 1b: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri çocuk bakım uygulamalarına katılımı alt ölçeği olan ilgi ve yakınlık düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 1c: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri çocuk bakım uygulamalarına katılımı alt ölçeği olan temel bakım düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 2: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıkları ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları demografik özelliklerine göre farklılaşmaktadır.

Hipotez 3a: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

Hipotez 3b: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sayılıları

1. Bu araştırmada ölçekler uygulanacak kişilere aynı koşullarda uygulanması varsayılmıştır.
2. Veri toplama aracı istenilen sonucu elde etme de geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.
3. Ölçeğin uygulandığı bireylerin ölçeği samimi ve doğru bir şekilde cevapladıkları

varsayılmaktadır.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu çalışma; 2019-2020 eğitim öğretim yılında Adana ilinde belirlenen okul öncesi eğitim alan 5-6 yaş öğrencilerin babaları ile sınırlıdır. Babaların psikolojik sağlamlıklarını ölçmek amacıyla Yetişkin Psikolojik Sağlamlık ölçeği ve babaların çocuk bakımına katılımlarını ölçmek amacıyla Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Baba: Bir veya birden fazla çocuk sahibi olma ya da çocuğun eğitimi ve gelişim sürecinde bakım verme, rol sorumluluğunu üstlenen kişi olarak tanımlanabilir (Hamer, 1998; Allen ve Doherty, 1996).

Baba Katılım: Çocukların akademik, bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimleri ile yakından ilgilenip, çocuklarının başarısına katkı sağlayama durumu (Güngörmüş, 1992).

OkulÖncesi: Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, a,lelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Aral, Kandır ve Yasar, 2000).

Psikolojik Sağlamlık: Latince “resilire” (geri sıçramak) kavramından gelmekle birlikte İngiliz dilinde de esneyebilme ve geri sıçrama özelliğinin olması anlamlarını taşımaktadır (Hunter ve Chandler, 1999).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Psikolojik Sağlamlık

Psikolojik sağlamlık, Latince “resilience” kelimesinden türetilen ve bir maddenin elastik olması ve bu sayede asıl formuna kolayca dönmesi anlamına gelen bir kavramdır. Bu anlamda psikolojik sağlamlık kavramı hacıyatmazlara benzetilebilir. Aldığı darbe ile sallanan fakat yıkılmadan eski haline dönebilen hacıyatmazlar, yaşadığı olumsuz durumu yıkılmadan atlatabilen dayanıklı bireyler için yakın bir benzetme olarak görülebilir (Greene, 2002).

Aynı zamanda “resilience” kavramı bir kişilik özelliği olarak da değerlendirilmektedir. Resilience kavramı ile ilgili olarak ilgili alanyazında çok sayıda psikolojik sağlamlığın yerine kullanılacak kavram olduğu görülmektedir. Öyle ki yılmazlık, dayanıklılık, kendini toparlama gücü, psikolojik dayanıklılık, toparlanma, güçlülük, psikolojik güçlülük, dirençlilik, sağlamlık, psikolojik sağlamlık olmak üzere bir çok farklı tanımlamalarla da ifade edilmektedir (Aydın ve Egemberdiyeva, 2018). Basım ve Çetin (2011)’e göre bu kavram çeşitliliğinin önüne geçmek için yapılan yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması öncesinde çeşitli üniversitelerde psikoloji ve psikiyatri alanında aktif olarak görev yapmakta olan 23 doçent ve profesör unvanına sahip akademisyenlere uygulanan anket sonucunda “resilience” kavramını en iyi açıklayan kavramın “psikolojik sağlamlık” olduğuna karar verilmiştir. Bu nedenle mevcut çalışmada “psikolojik sağlamlık” tanımı kullanılmıştır.

Bireyler, yaşamları boyunca kendilerini zaman zaman zorlayan bir takım güçlüklerle ve yaşam olaylarıyla karşı karşıya kalabilirler (Sezgin, 2016). Sevilen birinin kaybı, bireyin işinde ya da eğitiminde yaşadığı başarısızlık, afetler, terörist saldırıları, işsizlik, hastalık, maddi kayıplar vb. olumsuz durumlar bireyin alışkın olduğu yaşam şeklinin ve duygusal düzeninin değişimine sebep olmaktadır (Aydın ve Egemberdiyeva, 2018). Kişinin karşı karşıya kaldığı bu durumlarda o güne kadar kendini geliştirme şekli, karşılaştığı zorlayıcı durumla ilgili düşünsel, duygusal ve davranışsal tepkilerinin niteliğini oluşturmada önemli rol oynamaktadır. Bireylerin zorlayıcı durum karşısında kendilerini geri çekmesi, pes etmesi ya da zorlayıcı durumun

üstüne giderek o durumun sonucunu değiştirme çabası bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyine göre farklılaşmaktadır (Sezgin, 2016).

Psikolojik sağlamlık, insanların hayatlarında yaşadıkları bir travma, bir tehdit, bir trajedi, sağlık problemleri, ailesel veya ilişkisel sıkıntılar, iş yeri ve parasal sorunlar gibi önemli stres kaynaklarına karşı bireyin bu duruma uyum sağlama süreci, kendini toplama gücü veya değişimin başarılı şekilde üstesinden gelme yeteneği olarak tanımlanabilir (Kararımak ve Siviş-Çetinkaya, 2011). Bir diğer deyişle psikolojik sağlamlığın bireylerin yaşadıkları olumsuz ve sıkıntılı durumlar karşısında gösterdikleri uyum ve baş edebilme becerisi olduğu düşünölmektedir.

Psikolojik sağlamlık kavramına ilişkin ilgili alanyazında çok sayıda tanımlamada yapılmaktadır. Öyle ki Garmezy (1993)'e göre psikolojik sağlamlık, bireylerin yaşadıkları olumsuz bir durumdan sonra kendisini toparlayabilme gücü ve yaşadığı olumsuz durumdan önce kendisinde var olan yetenek ve davranışlara dönebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Arslan (2015)'a göre psikolojik sağlamlık olumsuz yaşantılara rağmen bireyin olumlu uyum sağlayabilmesi için içsel ve dışsal kaynakları kullandığı gelişimsel süreç olarak tanımlanmaktadır. Işık (2016)'a göre psikolojik sağlamlık bireylerin yoğun stres yaşamalarına neden olan olumsuz durumlarda mücadeleleri arttıran bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır. Polatcı, Irk, Gültekin ve Sobacı (2017)'ya göre psikolojik sağlamlık genel olarak bireylerin herhangi bir engel, zorlanma, belirsizlik vb. birçok olumsuz durum karşısında baş edebilme, başarılı olma yeteneği ve uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır. Ağırkan ve Kağan (2017)'a göre psikolojik sağlamlık, bireylerin yaşadıkları olumsuz yaşam tecrübelerinden sonra yaşamlarına devam edebilmeleri ve olumsuz yaşam tecrübelerinin etkileri ile baş edebilmeleri için gerekli olan psikososyal ve biyolojik kaynaklarının gelişmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Yılmaz (2019)'a göre ise psikolojik sağlamlık bireylerin yaşamlarında karşılaştıkları olumsuz ve güç koşullar karşısında kendi güçlü yönlerini fark ederek potansiyellerini geliştirme çabaları olarak tanımlanmaktadır.

Psikolojik sağlamlık ile ilgili alanyazında yapılan tanımlamalar genel olarak değerlendirildiğinde psikolojik sağlamlığın bireylerin karşılaştıkları herhangi bir stres yaratan durum, olumsuz yaşam koşulu vb. durumlar karşısında yaşamlarına devam edebilmeleri, yaşadıkları olumsuz tecrübeleri ile baş edebilmeleri, başarılı olabilmeleri ve uyum sağlayabilmeleri için yeteneklerinin farkına varabilmelerini ve kendilerini toparlayabilmelerini sağlayan güç olduğu düşünölmektedir.

Bireylerin yaşadıkları olumsuz yaşam deneyimleri ve stres durumları ile başa çıkabilmelerine olanak tanıyan psikolojik sağlık kavramının tek boyutlu bir yapı olmadığı görülmektedir. Öyle ki psikolojik sağlamlığın dinamik bir süreci kapsamaması, geliştirilebilir özelliklerden oluşması, bireylerin travmatik ve olumsuz yaşam tecrübeleri ile baş edebilme ve uyum sağlama becerilerini geliştirebilmesi, yaşamlarının farklı alanlarında başarı sağlaması ve koruyucu kişilik özellikleri kazandırması psikolojik sağlamlığın çok boyutlu bir yapı olduğu göstermektedir (Gizir, 2007).

2.1.1. Psikolojik Sağlamlığın Boyutları

Psikolog Suzanne Kobasa tarafından geliştirilen psikolojik sağlık kavramı, bireylerin yaşadıkları yoğun stres durumları ve olumsuz yaşam tecrübeleri karşısında yaşamlarına devam edebilmelerini ve stresin neden olduğu olumsuz durum ile baş edebilmelerini sağlayan çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Kobasa, Maddi, Puccett ve Zola, 1985). Öyle ki bireylerin yaşadıkları stres durumlarında mevcut riskleri bilmelerine rağmen riskleri fırsatlara çevirmelerini sağlayacak gücü ve motivasyonu veren psikolojik sağlamlığın bağlılık, kontrol etme ve meydan okuma olmak üzere üç boyuttan oluştuğu bilinmektedir (Ghorbani, Watson ve Morris, 2000).

2.1.1.1. Bağlılık

Kobasa tarafından geliştirilen psikolojik sağlık kavramının ilk boyutu bağlılıktır. Bağlılık, bireylerin karşılaştıkları olumsuz yaşam koşullarına, yaşadıkları stres durumlarına ve güçlüklerle rağmen pozitif ve hayatın içerisinde kalabilmeleri olarak değerlendirilmektedir (Durak, 2002). Aynı şekilde yaşamlarında var olan tüm olumsuz durumlara rağmen yaşamdan uzaklaşmayı ve ayrılmayı tercih etmeyip hayata tutunabilme ve direnme gücü oluşturma olarak da düşünülmektedir (Maddi, 2012).

Bireyin karşılaştığı stres yaratan durum veya olumsuz yaşam koşullarına rağmen ailesinin, sosyal çevresinin bulunması, ilgi duyduğu alanların varlığını sürdürmesi ve inanç ve değerlerinin devam etmesi yaşama yönelik bağlılıklarının da devam etmesini sağlamaktadır (Mund, 2017). Bir diğer deyişle bireylerin yaşam anlamını oluşturan nedenlerin ve gerçekleştirilmesi gereken hedeflerin yaşama yönelik bağlılık oluşturduğu düşünülmektedir. Bireylerin yoğun stres yaşamalarına ve olumsuz yaşam tecrübelerine sahip olmalarına rağmen yaşama yeniden bağlanmak istemelerinin mücadele etmelerine

ve olumsuz koşullarla baş edebilecek gücü ve motivasyonu bulabilmelerine imkan sağladığı görülmektedir (Maddi, 2012).

2.1.1.2. Kontrol Etme

Psikolojik sağlamlık kavramına ilişkin bir diğer boyut kontrol etmedir. Kontrol etme, bireylerin karşılaştıkları zorluklardan, olumsuz yaşam koşullarından ve stres durumlarından çok fazla etkilenmemesi, olayları değiştirebileceğine ve düzeltebileceğine inanması ve bu doğrultuda davranışlarda bulunması olarak tanımlanmaktadır (Kamya, 2000). Öyle ki bireylerin karşılaştıkları olumsuz yaşam koşulları karşısında güçlü kalmaları, içsel motivasyonlarını arttırmaları, başaracaklarına, özgürlüklerine ulaşabileceklerine ve karşılaşılan durumları değiştirebilecek güçleri oldukları inanmaları kontrol etme becerilerini kapsamaktadır (Kavi ve Karakele, 2018).

Yaşadıkları güçlükler karşısında kontrolü elinde bulundurabileceğini düşünen ve buna inanan bireylerin yaşadıkları olumsuz durumlar karşısında pes etmedikleri ve mücadele ettikleri, çaresizliği ve güçsüzlüğü kabul etmedikleri görülmektedir. Kontrolü elinde bulundurmaya isteyen bireylerin motivasyonlarını güçlü tutarak yaşamlarına devam etmeye çalışmaları da psikolojilerini olumlu etkilemektedir (Kayacı ve Özbay, 2016).

2.1.1.3. Meydan Okuma

Psikolojik sağlamlık kavramına ilişkin son alt boyut ise meydan okumadır. Meydan okuma, bireylerin yaşamlarında düzenli giden bir durumu değiştirebileceklerine ve kendilerini geliştirmek adına yeni şeyler deneyebileceklerine ilişkin geliştirdikleri inançlar olarak tanımlanmaktadır (Mund, 2017). Öyle ki bu kavramın bireylerin yeniliğe açık ve değişime istekli olmalarını, kendilerine güvenmelerini ve başarılı olabileceklerine yönelik pozitif inançlar geliştirmelerini kapsadığı düşünülmektedir (Kavi ve Karakale, 2018).

Meydan okuma, bireylerin karşılaştıkları güçlükleri, olumsuz yaşam olaylarını ve stres durumlarını bir tehdit olarak görmemesi için yeniliğe açık olarak farklı şeyler denemekten korkmaması olarak değerlendirilmektedir (Gökçe, 1993). Bu hususta meydan okuma kavramının psikolojik sağlamlığın diğer alt boyutları olan bağlılık ve kontrol etme kavramlarının da kullanımını sağladığı düşünülmektedir. Öyle ki yaşam anlamını kaybetmeyen bireylerin bağlılığını kaybetmemesi ve başarılı olabilmesi için

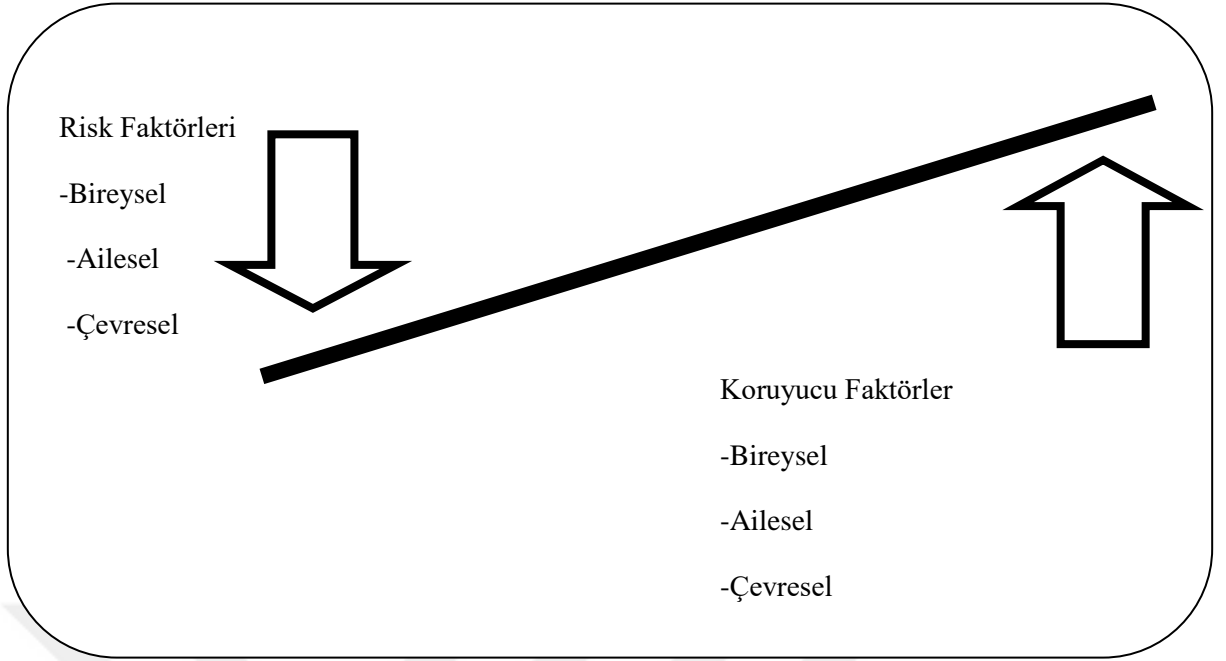
değişimin zorunluluğunu fark etmesi psikolojik olarak daha güçlü olmasını sağlayacaktır (Maddi, 2012).

Sezgin (2012)'e göre psikolojik sağlamlığın alt boyutları olan bağlılık, yaşamın kontrolünü elinde tutma ve değişime meydan okuma bireylerin karşılaştıkları güçlükler ve olumsuz yaşam koşullarında algısının değişmesine ve yaşadıkları stres durumlarının oluşturduğu etkinin azalmasına neden olmaktadır. Aynı şekilde bireylerin olumsuz yaşam olayları ile baş edebilmeleri için kendilerinde güç ve motivasyon bulmalarını sağlamaktadır. Aksi halde bireylerin yaşama yönelik bir bağlılık hissetmemesi, kontrolünü kaybetmesi ve değişim konusunda dirençli olması yaşamdan uzaklaşmasına ve yabancılaşmasına neden olmaktadır (Kobasa ve ark., 1985).

2.1.2. Psikolojik Sağlamlığa Etki Eden Faktörler

Psikolojik sağlamlık kavramının varlığından söz edebilmek için öncelikle bireylerin yaşam alanlarının zarar görmesi, yoğun stres ve kaygı yaşamış olmaları veya travmatik bir yaşantı geçirmiş olmaları gerekmektedir. Öyle ki gündelik yaşamı normal seyreden bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin azaldığı veya arttığı söylenememektedir. Bu bireylerin halihazırda uyumlu ve normal bireyler oldukları görülmektedir (Tuğral, 2020).

Gizir (2007)'e göre bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen faktörler incelendiğinde yaşamış oldukları travmatik olaylar ve stres durumlarını oluşturan risk faktörlerinin, yaşadıkları risk faktörlerinin neden oldukları olumsuz etkilerinin azaltılmasını içeren koruyucu faktörlerin ve yaşadıkları travmatik olaylardan sonra olumlu veya işlevselliğe katkı sağlayan bir sonucun oluşmasının oldukları görülmektedir. Öyle ki Windle (1999)'ın bireylerin yaşamış oldukları olumsuz yaşam deneyimlerine sağlıklı bir uyum gösterebilmelerine katkı sağlayan koruyucu faktörlerin mevcut risk faktörleri ile etkileşimi neticesinde oluşan bir olgu olarak psikolojik sağlamlık tanımlamasında da psikolojik sağlamlığa etki eden faktörlerin risk faktörleri, koruyucu faktörler ve etkileşiminden oluşan olumlu sonuçlar oldukları anlaşılmaktadır.

Şekil 1. Psikolojik Sağlamlığı Etkileyen Faktörler

2.1.2.1. Risk Faktörleri

Bireylerin psikolojik sağlamlıklarının oluşmasında risk ön koşul olarak kabul edilmektedir. Zolkoski ve Bullock (2012)'a göre risk, bireylerin yaşamlarında çeşitli problemler yaşamasına ve yaşamlarının kötüleşmesine neden olan olumsuz olay, durum veya deneyimler olarak tanımlanmaktadır. Risk faktörleri ise bireylerin mevcut durumlarına ilişkin olarak gelecekte olumsuz sonuçların oluşma ihtimalini arttıran veya mevcut olumsuz durumun devam etmesine neden olan koşullar olarak değerlendirilmektedir (Masten, Hubbard, Gest, Tellegen, Garmezy ve Ramirez, 1999). Bir diğer deyişle bireylerin madde kullanma, suç işleme gibi olumsuz ve istenmeyen sonuçları yaşama ihtimalini arttıran özellikler risk faktörleri olarak ele alınmaktadır.

İlgili alanyazında psikolojik sağlamlık kavramının gelişmesinde etkili olan risk faktörleri üç grupta incelenmiştir. Bunlar:

- Bireysel risk faktörleri,
- Ailesel risk faktörleri,
- Çevresel risk faktörleridir (Akar, 2018).

2.1.2.1.1. Bireysel Risk Faktörleri

Gizir (2007)'e göre bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen bireysel risk faktörleri bireylerin demografik özelliklerinden ve genetik özelliklerinden oluşmaktadır. Öyle ki ilgili alanyazında belirtilen bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen bireysel risk faktörlerinden bazıları şunlardır:

- Adolesan gebelik (Werner, 1982)
- Düşük zeka seviyesi (Masten ve ark., 1999)
- Erken doğum (Öz ve Bahadır, 2009)
- Fetal alkol/ilaç kullanımı (Öz ve Bahadır, 2009)
- Genetik bozukluk (Masten ve arrk., 1999)
- Geçimsiz, kaygılı bir mizaca sahip olma (Mcallister ve McKinnon, 2009)
- Olumsuz yaşam olayları (Gizir, 2007)
- Utangaç kişiliğe sahip olma (Tusaie ve Dyer, 2004)
- Madde kullanımı (Öz ve Bahadır, 2009)
- İletişim becerisine sahip olmama (Tusaie ve Dyer, 2004)
- Düşük benlik saygısı (Tusaie ve Dyer, 2004)
- Baş etme mekanizmalarını etkin kullanamama (Kararımak, 2006)
- Otokontrolün az olması (Kararımak, 2006)
- Belirli bir yeteneğe sahip olmama (Tusaie ve Dyer, 2004)
- Kronik ya da ruhsal bir hastalığa sahip olma (Öz ve Bahadır, 2009)
- Akademik başarısızlık (Mcallister ve McKinnon, 2009)
- Fiziki açıdan güçsüz olma (Tusaie ve Dyer, 2004)
- Etnik bir gruba mensup olma (Zolkoski ve Bullock, 2012)
- Kendini başarılı ve etkili bir şekilde ifade edememe(Mcallister ve McKinnon, 2009)
- Sinirli bir kişilik yapısına sahip olma(Zolkoski ve Bullock, 2012)
- Uyumsuz davranışlar gösterme(Mcallister ve McKinnon, 2009)
- Sosyal değerlerin yeterince benimsenmemesidir(Zolkoski ve Bullock, 2012).

2.1.2.1.2. Ailesel Risk Faktörleri

Gizir (2007)'e göre bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen bir diğer faktör olan ailesel risk faktörlerinin bireylerin kişilik özelliklerinden, genetik özelliklerinden ve kendisinden bağımsız olarak ailesi tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Öyle ki ilgili alanyazında belirtilen bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen ailesel risk faktörlerinden bazıları şunlardır:

- Kronik/ruhsal bir hastalığı olan ebeveyne sahip olma (Nakashima ve Canda, 2005)
- Ebeveynlerin çocuklarıyla iyi ilişkiler kuramaması (Durlak, 1998)
- Kalabalık aileye sahip olma (Masten, 2001)
- Evlat edinilme (Pilowsky, Zybert ve Vlahoy, 2004)
- Ailede yaşanan sağlık problemleri (Lin, Standler, Ayers, Wolchik ve Luecken, 2004)
- Kardeşler arası olumsuz ilişkiler yaşanması (Gizir, 2007)
- Ergenlik döneminde ebeveyn olma (Werner, 1982)
- Ebeveynlerin boşanması (Lin ve ark., 2004)
- Anne babanın boşanmasının ardından ayrı kalınan ebeveyne duyulan hasret (Greef ve Ritman, 2005)
- Ebeveynlerin ölümü ya da tek ebeveyne sahip olma (Chen ve George, 2005)
- Madde kullanan ya da suç işlemiş ebeveyne sahip olma (Öz ve Bahadır, 2009)
- Baskıcı ve dengesiz aile tutumu (Kararımak, 2006)
- İki çocuk arasındaki sürenin iki yıldan az olması (Öz ve Bahadır, 2009)
- Ailesel şiddete maruz kalma (Kararımak, 2006)
- Ailede istismar ve ihmal olmasıdır (Kararımak, 2006).

2.1.2.1.3. Çevresel Risk Faktörleri

Gizir (2007)'e göre bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen bir diğer faktör olan çevresel risk faktörleri ise bireylerin yaşadıkları sosyal çevreden ve sosyal çevre koşullarından oluşmaktadır. Öyle ki ilgili alanyazında belirtilen bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini etkileyen çevresel risk faktörlerinden bazıları şunlardır:

- Düşük sosyoekonomik düzey (Werner, 1982)
- Hızla büyüyen işsizlik (Flores, Rogosch ve Cicchetti, 2004)
- Okul ya da diğer hizmetlerin eksikliği (Goodman, 2004)
- Yüksek enflasyon (Agabi ve Wilson, 2005)
- Örnek rol modellerin az olması (Kararımak, 2006)
- Ekonomik zorluklar (Flores, Rogosch ve Cicchetti, 2004)
- Yoksulluk (Flores, Rogosch ve Cicchetti, 2004)
- Yetersiz beslenme (Kararımak, 2006)
- Olumsuz ve eksik akran desteği (Terzi, 2008)
- Toplumsal şiddete maruz kalma (Ülker Tümlü ve Recepoğlu, 2013)
- Savaş ve doğal afetler gibi travmalar (Goodman, 2004)
- Evsizlik (Gizir, 2007)
- Fiziksel ve cinsel yönden suistimal (Kararımak, 2006)
- Çocuk ihmali (Kararımak, 2006)
- Artan göçtür (Buckner, Mezzacappa ve Beardslee, 2003).

2.1.2.2. Koruyucu Faktörler

Psikolojik sağlamlığın bireyleri olumsuz yaşam koşullarına karşı koruyan bir özellik olmadığı bilinmektedir. Bireylerin olumsuz yaşam koşullarına karşı koruyan, uyum becerileri kazanmasını sağlayan ve başarıya ulaştıran gerçek nedenlerin bireylerin bireysel, ailesel çevresel risk faktörlerinin etkisini azaltmayı sağlayan tutum, beceri ve yeterliklerini oluşturan koruyucu faktörler olduğu düşünülmektedir (Caffo ve Belaise, 2003). Bir diğer deyişle koruyucu faktörlerin bireylerin karşılaştıkları olumsuz yaşam deneyimleri ve stres durumlarında uyumlarını ve yeterlik alanlarını geliştirerek psikolojik ve biyolojik risklerin etkilerini azalttıkları ve bireylerin iyi olma halini destekledikleri görülmektedir (Masten, 2001).

Johnson ve Wiechelt (2004)'e göre koruyucu faktörlerin bireylerin risk altındaki durumlarda zarar görmesini engelleme veya zararın etkilerini azaltarak bireylerin korunmasını sağlama işlevleri bulunmaktadır. Ancak bu işlevlerin tüm bireylerde aynı sonuçlara yol açmadığı bilinmektedir. Öyle ki bir birey için yararlı olarak görülen koruyucu faktörler başka bir birey için yarar sağlamayabilir. Bu hususta koruyucu faktörlerin de öznel bir değer taşıdığı düşünülmektedir.

İlgili alanyazında bireylerin yaşadıkları riskli, zorlu ve güç durumlarla başa çıkabilmesini ve uyumlu bir şekilde yaşamına devam etmesini sağlayan karakter özelliğinin psikolojik sağlamlıktan ziyade koruyucu faktörler olduğu görülmektedir (Kararımak, 2006; Gizir, 2007; Terzi, 2008; Öz ve Yılmaz, 2009). Tıpkı risk faktörlerinde olduğu gibi koruyucu faktörler de üç grupta incelenmektedir. Bunlar:

- Bireysel koruyucu faktörler,
- Ailesel koruyucu faktörler,
- Çevresel koruyucu faktörlerdir (Akar, 2018).

2.1.2.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler

Gizir (2007)'e göre bireylerin karşılaştıkları riskli durumların neden olduğu olumsuz etkileri azaltmayı ve uyum becerilerini geliştirmeyi sağlayan koruyucu faktörlerden birisi olan bireysel koruyucu faktörler, bireylerin doğuştan veya sonradan kazandıkları kişisel özellikleri olarak değerlendirilmektedir. Öyle ki ilgili alanyazında bireylerin kişisel özelliklerinden oluşan bireysel koruyucu faktörlerden bazıları şunlardır:

- Yüksek benlik saygısı ve özyeterlilik (Werner, 1982)
- Geleceğe yönelik amaç sahibi olma (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000)
- Problem çözme becerisine sahip olma (Werner, 1982)
- Eğitim düzeyinin yüksek olması (Gizir, 2007)
- Gelecek için olumlu beklentilere sahip olma (Masten, 2001)
- Gelir düzeyinin yüksek olması (Flores, Rogosch ve Cicchetti, 2004)
- Yenilik arayışında olma (Cowen, Work, Wyman, Parker, Wannon ve Gribble, 1992)
- Kendi yaşamı üzerinde kontrol sahibi olma (Cowen ve ark., 1992)
- Yardımsever olma (Cappella ve Rhona, 2001)
- Bireyin kendine güven duygusuna sahip olması (Werner, 1982)
- Pozitif duygulara sahip olma (Masten, 2001)
- Sorumluluk sahibi olma (Cappella ve Rhona, 2001)
- Duygularını ifade etme ve yönetme yeteneği (Caffo ve Belaise, 2003)
- Dışa dönük olma (Werner, 1982)

- Optimist düşüncelere sahip olma (Masten, 2001)
- İyi düzeyde zeka/bilişsel yetenek (Gizir, 2007)
- Mesleki deneyim (Olsson, Bond, Burns, VellaBrodrick ve Sawyer, 2003)
- Meslektaşları ile bilgi, beceri, deneyim ve sorunları paylaşma (Olsson ve ark., 2003)
- Kendisini ve hayatını kabul etme (Bektaş ve Özben, 2016)
- İç kontrol odağına sahip olması (Cowen ve ark., 1992)
- İyimser olma (Masten, 2001)
- Vicdanlı olma (Masten, 2001)
- Başkalarına inanma (Johnson ve Wiechelt, 2004)
- Empati duygusuna sahip olması (Caffo ve Belaise, 2003)
- Mizah duygusuna sahip olması (Terzi, 2008)
- Sağlıklı olması (Öz ve Bahadır, 2009)
- Umutlu olması (Masten, 2001)
- Duyarlı olması (Öz ve Bahadır, 2009)
- Bireyin maneviyat ile yakından ilgili olması (Başak, 2012)
- Bilinçli olması (Bektaş ve Özben, 2016)
- Kaynakları stratejik olarak kullanabilme becerisinin olmasıdır (Terzi, 2008)

2.1.2.2.2. Ailesel Koruyucu Faktörler

Gizir (2007)'e göre bireylerin karşılaştıkları riskli durumların etkileri azaltmayı ve uyum becerilerini geliştirmeyi sağlayan koruyucu faktörlerden birisi de ailesel koruyucu faktörlerdir. Ailesel koruyucu faktörler bireylerin sahip oldukları ailelerinin mevcut koşulları ve aile bireylerin sahip oldukları özelliklerinden oluşmaktadır. Öyle ki ilgili alanyazında bireylerin ailelerinin özelliklerinden ve içinde buldukları koşullardan oluşan ailesel koruyucu faktörlerden bazıları şunlardır:

- Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi (Werner, 1982)
- Çocuğa yönelik gerçekçi beklentiler (Masten, 2001)
- Ailesel bağlılık (Buckner, Mezzacappa ve Beardslee, 2003)
- Ailesel konularda birlikte hareket edilmesi (Stewart, Reid ve Mangham, 1997)
- Destekleyici anne-baba tutumu (Kararımak, 2006)

- Ailede görev paylaşımının olması (Williams ve Nelson-Gardell, 2012)
- Görevlerin yerine getirilmesi (Williams ve Nelson-Gardell, 2012)
- Ebeveynlerin birlikte olması(Lin ve ark., 2004)
- İlgili ebeveynlere sahip olma (Algünerhan, 2017)
- Aileyle birlikte yaşama (Özcan, 2005)
- İyi eğitilmiş ebeveynlere sahip olma (Masten, 2001)
- Sıcak aile bağlarına sahip olma (Werner, 1982)
- Sosyoekonomik açıdan avantajlı değildir (Tanyeri, 2016)

2.1.2.2.3. Çevresel Koruyucu Faktörler

Gizir (2007)'e göre bireylerin karşılaştıkları riskli durumların etkilerini azaltmayı ve uyum becerileri geliştirmelerini sağlayan koruyucu faktörlerden bir diğeri de çevresel koruyucu faktörlerdir. Çevresel koruyucu faktörler, bireylerin karşılaştıkları riskli durumların neden olduğu etkinin azaltılmasında etkili olabilecek çevre kaynaklı faktörleri kapsamaktadır. Öyle ki bireylerin gelişim sürecinde yaşadıkları olumsuz yaşam deneyimlerine ve riskli durumlara bireysel ve ailesel kaynaklı risk faktörlerin neden olduğu gibi bu faktörlerin neden olduğu etkinin azaltılmasında da çevresel koruyucu faktörlerin olduğu düşünülmektedir. Nitekim ilgili alanyazında da bireylerin sosyal çevresinden ve dış ortamlardan oluşan çevresel koruyucu faktörlerden bazıları şunlardır:

- Olumlu toplumsal destek (Werner, 1982; Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000;Cappella ve Rhona, 2001)
- Olumlu arkadaş desteği (Olsson ve ark., 2003)
- Olumlu okul ilişkileri (Olsson ve ark., 2003; Özcan, 2005)
- Sosyal çevrede destekleyici bir yetişkinle olumlu ilişki (Ülker Tümlü ve Recepoğlu, 2013)
- Olumlu bir rol modelinin olmasıdır (Masten, 2001; Kararımak, 2006; Terzi, 2008)

2.1.2.3. Olumlu Sonuçlar/Yeterlik/Yetkinlik

Psikolojik sağlamlık ile ilgili yapılan araştırmalarda bireylerin yaşamlarında çeşitli problemler yaşamasına ve yaşamlarının kötüleşmesine neden olan risk faktörleri ve bu risk faktörlerinin bireylerin yaşamlarındaki etkilerinin azaltmaya ve bireyi korumaya çalışan koruyucu faktörlerin yanı sıra bireylerin koruyucu faktörlerinin risk faktörlerinin üstesinden gelmesi ile birlikte oluşan olumlu sonuçlar/yeterlikler/yetkinlikler de bulunmaktadır (Kararımak, 2006; Gizir, 2007; Terzi, 2008).

Yeterlik/yetkinlik kavramının ilgili alanyazında çeşitli tanımlamaları olmakla birlikte kabul edilebilir en genel tanımının bireylerin risk faktörleri altındaki mevcut yaşam koşullarında bireysel gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için yaptıkları işlevsel ve olumlu davranış örüntüleridir (Masten, 2001). İlgili alanyazın incelendiğinde olumlu sonuç/yetkinlik olarak değerlendirilen faktörlerin iki grupta incelendiği görülmektedir. İlk olarak bireylerde patolojik bir davranışın olmaması, ikinci olarak ise akademik başarı kazanma, sosyal yeterliğe sahip olma gibi olumlu kabul edilecek durumların oluşması olumlu sonuç/yetkinlik/yeterlik olarak görülmektedir (Masten ve Coasworth, 1998).

Masten ve ark. (1999)'a göre bireylerin koruyucu faktörlerinin risk faktörlerini yenmesi ile birlikte oluşan olumlu sonuçlar şunlardır:

- Mutluluk duygusu,
- Bireyin kendisini kabulünü gerçekleştirilmesi,
- Psikolojik olarak sağlıklı olması,
- Bireyin gelişim görevlerini yerine getirmesi,
- Sosyal çevresiyle olumlu ilişkiler kurması,
- Akademik başarı,
- Arkadaşları tarafından kabul görme ve yakın arkadaşlık ilişkisi kurma,
- Ders dışı etkinliklere katılma,
- Yaşına uygun spor aktiviteleri yapma,
- Eğitimine devam etme isteği,
- Yasalara uyma konusunda dikkatli ve istekli olma,
- Suç işlememe ve suç işlemekten kaçınma,
- Sosyal yardım etkinliklerinde rol alma,

- Psikososyal uyumun ortaya çıkması,
- Yaşam doyumunun olması,
- İyilik halidir.

Bireylerin psikolojik sağlık süreci sonrasında elde ettiği olumlu sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde ise bireylerin psikolojik, akademik, psikososyal vb. pek çok alanda bütünsel olarak geliştiği ve olumlu olarak değişim sağladığı anlaşılmaktadır.

2.1.3. Psikolojik Sağlamlığı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri

Psikolojik sağlık, Garmezy (1993)'e göre bireylerin yaşadıkları olumsuz bir durumdan sonra kendisini toparlayabilme gücü ve yaşadığı olumsuz durumdan önce kendisinde var olan yetenek ve davranışlara dönebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer deyişle psikolojik sağlamlığın bireylerin olumsuz yaşam koşullarının neden olduğu etkilerden kurtularak kendisini yenilemesi ve geliştirmesi olduğu görülmektedir. Bu hususta psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin de zorlu yaşam koşullarının etkisinden hızlıca kurtularak kendisini toparlayabileceği düşünülmektedir.

İlgili alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin stres yaratan durumlardan daha hızlı bir şekilde kurtulabildikleri (Ryff ve Singer, 2003) duygusal, bilişsel, akademik ve sosyal açıdan diğer bireylere göre daha fazla geliştikleri (Öz ve Yılmaz, 2009) ve kendilerini daha güçlü hissettikleri (Maddi, 2012) görülmektedir. Buna rağmen psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin normalüstü özelliklere sahip olmadıkları yalnızca olumsuz ve güç yaşam koşullarına rağmen baş edebilme becerisine sahip olarak normal bir yaşam sürdükleri ifade edilmektedir (Yaşayanlar, 2018).

İlgili alanyazında psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin özellikleri genel olarak şunlardır:

- Bireyin psikolojik olarak iyilik hali ile yaşam doyumunun yüksek olması,
- Bireyin sağlıklı iletişim yeteneklerine sahip olması,
- Bireyin benlik duygusuna sahip olması,
- Bireyin mutlu olması ve hayattan keyif alabilmesi,

- Bireyin suç oluşturacak davranışlardan ve düşüncelerden kaçınması,
- Bireyin gelişim görevlerini gerçekleştirebilmesi,
- Bireyin diğer insanlara karşı empati kurabilmesi ve hoşgörü gösterebilmesi,
- Bireyin uyumlu bir kişiliğe sahip olması,
- Tehlikeli kişilerden ve ortamlardan uzak durabilmesi,
- Bireyin yeni arkadaşlık ilişkisi kurmasında yetenekli olması,
- Bireyin kendisi ile ilgili mizah yapma becerisine sahip olması,
- Bireyin özgür hareket etme becerisinin olması,
- Etkili sözel becerilerinin olması,
- Yaptıkları işten keyif alabilmesi,
- Bireyin yüksek düzeyde özgüvene sahip olması,
- Bireyin yeni durumlara kolayca uyum sağlayabilmesi,
- Bireyin tehlikeli ve stresli olaylarla bilinçli olarak mücadele edebilmesi,
- Stresli olayları olumlu algılaması,
- Stresli olayları ilginç, önemli, etkileyici ve kişisel gelişim imkanı olarak görmesi,
- Bireyin ileriye yönelik hedef ve plan yapma becerisinin olması,
- Bireyin olaylara karşı alternatif bakış açılarına sahip olması,
- Bireyin sakin ruh haline sahip olması,
- Etrafındaki kişileri motive ederek harekete geçirme becerisine sahip olmasıdır (Ryff ve Singer, 2003; Özcan, 2005; Kararımak, 2006; Terzi, 2008; Williams ve Nelson-Gardell, 2012; Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Eraslan-Çapan ve Arıcıoğlu, 2014; Tanyeri, 2016; Algünerhan, 2017; Soysal, 2016; Yaşayanlar, 2018).

2.1.4. Psikolojik Sağlamlıkla İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar

Psikolojik sağlamlıkla ilgili olarak ilgili alanyazında hem yurt içi hem de yurt dışında çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Gökçe (1993) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin stres nedenleri ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin ruh sağlıklarına etkisinin incelenmesi çalışmasında üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile ruh sağlıkları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin stresle baş etme

konusunda daha başarılı oldukları ve daha etkili baş etme yöntemleri kullandıkları görülmektedir.

Terzi (2008a) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyinin psikolojik sağlık düzeylerine etkisinin incelenmesi çalışmasında üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri psikolojik sağlık düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Psikolojik sağlamlığı yüksek olan öğrencilerin üniversite öğrencilerinin fiziksel ve psikolojik açıdan daha yüksek puanlar elde ettikleri görülmektedir.

Kararımak ve Siviş Çetinkaya (2011) tarafından yapılan benlik saygısı ve denetim odağı ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin belirlenmesi çalışmasında dış denetimli bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin iç denetimli bireylere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Aynı şekilde benlik saygısı yüksek olan bireylerin de benlik saygısı düşük olan bireylere göre psikolojik sağlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ülker Tümlü ve Recepoğlu (2012) tarafından yapılan akademik personellerin psikolojik sağlık düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında Kastamonu Üniversitesi'nde görev yapan akademik personellerin psikolojik sağlık düzeyleri ile yaşam doyumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aynı şekilde akademik personellerinin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları ve hizmet süreleri ile psikolojik sağlık düzeylerinin arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bektaş ve Özben (2016) tarafından yapılan evli bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin sosyodemografik özelliklerine göre incelenmesi çalışmasında evli bireylerin öğrenim düzeyleri ve ekonomik durumları ile psikolojik sağlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Öyle ki evli bireylerin eğitim düzeyi ve aylık gelir düzeyleri arttıkça psikolojik sağlık düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Kavi ve Karakale (2018) tarafından yapılan çalışma hayatındaki bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin incelenmesi çalışmasında iş hayatında psikolojik sağlık düzeyleri yüksek olan bireylerin yaşadıkları stres durumları ile daha iyi mücadele edebildikleri ve başarılı olabildikleri görülmektedir.

Yaşayanlar (2018) tarafından yapılan evli ve boşanmış bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin sosyodemografik özelliklerine göre incelenmesi çalışmasında evli ve boşanmış bireylerin yaşları, eğitim düzeyleri, çocuk sayısı, çalışma durumu ve

aylık gelir düzeyi ile psikolojik sağamlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu gör÷lmektedir.

Yılmaz (2019) tarafından yapılan öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeyleri ile iş yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında öğretmenlerin iş yaşam kalitelerinin psikolojik sağamlık düzeylerini anlamlı düzeyde etkilediği gör÷lmektedir. Aynı şekilde öğretmenlerin okulda geçirdikleri hizmet süresi ile psikolojik sağamlık düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı farklılık olduğu gör÷lmektedir.

Tekyıldırım (2019) tarafından yapılan engelli bireye sahip ailelerin psikolojik sağamlık düzeyleri ile bakım yükü arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında ailelerin psikolojik sağamlık düzeyleri ile bakım yüküne ilişkin algıları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu gör÷lmektedir. Öyle ki ebeveynlerin psikolojik sağamlık düzeyleri arttıkça engelli çocuklarına ilişkin bakım yükü algılarının azaldığı gör÷lmektedir.

Psikolojik sağamlık ile ilgili yurtdışında da çok sayıda çalışma yapılmıştır. Masten (2001) tarafından yapılan psikolojik sağamlığın gelişim sürecinin incelenmesi çalışmasında değişime karşı daha az dirençli olan bireylerin psikolojik sağamlık düzeylerinin daha hızlı ve etkili geliştiği ve uyum becerilerini daha kolay edindikleri gör÷lmektedir.

Chen ve George (2005) tarafından yapılan boşanmış ailelerdeki çocukların psikolojik sağamlık düzeylerinin geliştirilmesi çalışmasında boşanmış ailelerde yetişen çocukların psikolojik sağamlık düzeylerinin düşük olduğu gör÷ldüğünde danışmanlık hizmeti uygulamalarına sıklıkla yer verilmesi gerektiği gör÷lmektedir.

Greeff ve Ritman (2005) tarafından yapılan tek ebeveynli ailelerde yetişen çocukların psikolojik sağamlıkları ile bireysel özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında tek ebeveynli ailelerde yetişen çocukların özgüven düzeyleri, inanç düzeyleri, iyimserlik ve sebat düzeyleri ve iletişim becerileri ile psikolojik sağamlık düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu gör÷lmektedir.

Bonanno, Galea, Bucciarelli ve Vlahov (2006) tarafından yapılan afet sonrası psikolojik dayanıklılığın belirlenmesi çalışmasında 11 Eylül saldırısına şahit olan bireylerin yaşadıkları travma sonrası stres belirtileri ile psikolojik sağamlık düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu gör÷lmektedir. Bir diğer deyişle travma yaşayan bireylerin travma sonrası stres bozukluğu belirtileri arttıkça psikolojik sağamlık düzeylerinin azaldığı gör÷lmektedir.

Benzer şekilde Agabi ve Wilson (2005) tarafından yapılan travma sonrası stres bozukluğu ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da bireylerin travma sonrası stres bozukluğu düzeyleri arttıkça psikolojik sağlık düzeylerinin azaldığı görülmektedir.

Psikolojik sağlamlığa ilişkin yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin karşılaştıkları riskli ve stres yaratan durumlarına uyum sağlamaya çalışarak yaşadıkları stres yaratan durum ile başa çıkabildikleri ve etkili başa çıkma becerileri ile fiziksel ve psikolojik olarak iyi olma hallerini sağladıkları anlaşılmaktadır.

2.2. Baba Katılımı

Yaşam kalitesi, medeni hali veyahut biyolojik bağlılığı ne olursa olsun baba kavramı (father), çocuğun genel anlamda refahını ve bakımını sağlayan erkekleri kapsamaktadır (Kara, 2019). Bir başka tanımlamada da baba olmak kavramı (fatherhood), çocuk sahibi olan erkeklerin babalık rolüne ilişkin davranışları, statüleri ve babalık uygulamaları olarak ele alınmaktadır (Yuvacı, 2019). Benzer bir kavram olarak babalık yapmak (fathering) ise çocuk sahibi olan erkeklerin sahip oldukları rollerine ilişkin ve ebeveyn olarak gösterdikleri davranışlar olarak değerlendirilmektedir (Uzun, 2019).

Baba, baba olmak veya babalık yapmak gibi kavramsal çıkarımlar adı ne olursa olsun pek çok kültürde anneliğin gerisinde kaldığı görülmektedir. Ancak değişen dünya yapısı ile birlikte babaların da çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının arttığı gözlenmektedir. Öyle ki toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerin farklılaşmasıyla birlikte ebeveynlik kavramının anne ve babanın ortak ögesi olduğu ve çocuğun yaşamına ve bakımını üstlenmeye babaların da anneler kadar aktif katılım sağladıkları görülmektedir (Uludağlı, 2017). Bu hususta baba katılımı, babaların çocuklarının bakımına ilişkin daha fazla zaman harcayarak çocuklarının yaşantılarına dahil olmaları olarak tanımlanmaktadır (Kara, 2019).

Değişen toplum yapısı ile birlikte günümüzde babaların yalnızca ailelerin geçimini sağlamak ve güvenliklerini garantilemek gibi rollerinin olmadığı aynı zamanda çocuklarının gelişimleri ve sosyalleşmeleri sağlamak, çocukları ile kaliteli zaman geçirmeye çalışmak ve çocuklarının hayatlarında aktif olmak gibi rollerinin de olduğu bilinmektedir (Gazi, 2019).

2.2.1. Baba Katılımının Boyutları

Baba katılımı ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda babaların çocuklarının yaşamlarında var olması üzerinde durulurken sonraki çalışmalarda babalık rolüne ilişkin beklentilerin artması ve çocukların yaşamlarına dahil olmanın gerekli olması üzerinde durulmaktadır (Lamb, 2000). Aynı şekilde yapılan ilk çalışmalarda baba katılımına ilişkin olarak çocuklarına ahlaki ve erdemli davranışların öğretilmesi, evin geçiminin sağlanması ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargıların gösterilmesi söz konusuysen değişen toplum yapısı ile birlikte yapılan sonraki çalışmalarda eşlerine çocuk bakımı konusunda yardımcı ebeveyn rolüne sahip olunması vurgulanmaktadır (Uludağlı, 2017).

İlgili alanyazında yapılan araştırmalar dikkate alındığında baba katılımına ilişkin olarak babaların annelere göre daha fazla ve daha farklı türlerde katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır (Hernandez ve Coley, 2007; Mikelson, 2008). Babaların annelere göre çocukları ile etkileşim konusunda oyun oynamaları daha ön planda olmasına rağmen fiziksel bakımlarını da sağladıkları bilinmektedir (McBride, Brown, Bost, Shin, Vaughn ve Korth, 2005). Bu kapsamda ilgili alanyazında baba katılımına ilişkin çeşitli boyutların olduğu görülmektedir. Cook, Jones, Dick ve Singh (2005)'e göre babaların çocukları ile ilgili yapmış oldukları etkinlikler araçsal ve duygusal olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Araçsal baba katılımı boyutunda babaların çocukların fiziksel olarak bakımının yapılması hususunda beslenmesi, kıyafetlerinin değiştirilmesi veya banyosunun yaptırılması bulunurken duygusal baba katılımı boyutunda çocukları ile oyun oynamak, kitap okumak veya eğlenmek gibi etkileşim içeren faaliyetler bulunmaktadır.

Downer ve Mendez (2005)'e göre baba katılımı boyutları ise çocuğun bulunduğu mekana göre ev temelli ve okul temelli katılım olarak ele alınmaktadır. Ev temelli katılım, çocuğun ev içerisinde bakımının sağlanması ve bilişsel, ahlaki ve sosyal öğrenmelerini sağlayan faaliyetlerin yapılmasını kapsarken okul temelli katılım, çocuğun okul gezilerine katılımlarını destekleme, okul-aile işbirliğini sağlama ve okul ile ilgili aktivitelerine katılmayı kapsamaktadır.

Lamb (2000)'e göre baba katılımı boyutları ulaşılabilirlik, meşguliyet ve sorumluluk olarak ele alınmaktadır. Ulaşılabilirlik boyutu, babanın çocuğun evde ve uyanık olduğu saatlerde fiziksel olarak yanında bulunmasını, meşguliyet boyutu, babanın çocuğu ile birlikte oyun oynamasını, gezmesini, okumalar yapmasını ve

ödevlerine yardımcı olmasını kapsarken sorumluluk boyutu, babanın çocuğun fiziksel bakımını, hasta olduğundan doktora götürülmesini veya hayatının düzenlenmesini kapsamaktadır.

Pleck (2010)'a göre baba katılımı boyutları olumlu doğrudan temas aktiviteleri, sıcaklık ve duyarlılık, kontrol, dolaylı bakım ve süreç sorumluluğu olarak ele alınmaktadır. Olumlu doğrudan temas aktiviteleri boyutu, babaların çocukları ile gelişimlerini destekleyecek şekilde etkileşim kurmalarını, sıcaklık ve duyarlılık boyutu, babaların çocuklarına karşı hoşgörülü ve yakın olmalarını ve sevgilerini göstermelerini, kontrol boyutu, babaların çocuklarının denetimini yapmalarını ve karar vermelerini sağlamalarını, dolaylı bakım boyutu, çocukları ile etkileşim içerisinde olmadan bakımlarını çocukların etkileşim içerisinde oldukları başkaları üzerinden izleyerek yapmalarını ve süreç sorumluluğu boyutu çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin denetiminin sağlanmasını kapsamaktadır.

Ülkemizde ise Sımsıkı ve Şendil (2014)'e göre baba katılımı boyutları keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık ve temel bakım olarak ele alınmaktadır. Keyfi meşguliyet boyutu, babaların çocukları ile birlikte oyun oynamalarını, kitap okumalarını ve birlikte yaptıkları aktiviteleri kapsamaktadır. İlgi ve yakınlık boyutu, babaların çocuklarına yönelik ilgili davranmasını ve sevgisini göstermesinin kapsamaktadır. Temel bakım boyutu ise babaların çocuklarının temel ihtiyaçlarının karşılanmasını ve fiziksel bakımlarının yapılmasını kapsamaktadır.

2.2.2. Baba Katılımının Çocuğun Gelişimine Etkisi

Toplumsal cinsiyet rollerindeki tutum değişikliğinin etkisiyle babaların yalnızca evin geçimi sağlayan ve ailelerinin yaşam standartlarını güvence altına almaya çalışan bir rolde bulunmalarının yanı sıra çocuklarının günlük bakımlarına daha aktif olarak katılmaları, eğitimlerine dahil olmaları ve çocukları ile kaliteli vakit geçirmeleri de beklenmektedir (Uzun, 2019). Öyle ki çocukların hayatlarına hiç katılmayan veya yeteri kadar katılmayan babaların çocukların psikososyal gelişimlerini olumsuz etkilediği (Caldera, 2004; Flouri, 2008), çocuklarının hayatlarına katılım sağlayan ve çocukları ile yeterli vakit geçiren babaların da çocuklarının psikososyal gelişimlerini olumlu etkilediğine (Cabrera ve Bradley, 2012; Kuzucu ve Özdemir, 2013) ilişkin yapılan araştırmaların olduğu görülmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde babaların çocukların hayatlarına katılmalarının çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerini olumlu etkilediği görülmektedir. Yapılan araştırmalarda babaların çocuklarının bakımına katılmalarının çocukların daha başarılı arkadaşlık ilişkileri kurmalarını (Flouri, 2008), duygusal gelişimlerini desteklediği (Downer ve Mendez, 2005), babalara daha güvenli bağlanmalarını sağladığı (Caldera, 2004) ve daha az davranış problemi yaşamalarını (Kuzucu ve Özdemir, 2013) sağladığı görülmektedir.

Aynı şekilde babaların çocuklarının bakımına katılmalarının sosyal ve duygusal gelişimlerinin yanı sıra bilişsel ve fiziksel gelişimi ile akademik başarılarını da olumlu etkilediği görülmektedir. Yapılan araştırmalarda babaların çocuklarının bakımına katılmalarının daha yüksek zeka düzeyine sahip olmalarını (Zia, Malik ve Ali, 2015), daha fazla özgüvenli olmalarını (Adedokun ve Balschweid, 2008), akademik başarılarının daha yüksek olmasını (Wilson ve Prior, 2011) ve okuma, dil ve matematik becerilerinin daha yüksek olmasını (Hernandez ve Coley, 2007) sağladığı görülmektedir.

2.2.3. Baba Katılımının Babanın Kendi Yaşamına ve Evlilik İlişkisine Etkisi

Babaların çocuklarının bakımına ilişkin hayatlarına katılmalarının yalnızca çocuğun yaşamını olumlu etkilememektedir. Aynı zamanda babanın kendi yaşamı, eşinin yaşamı ve evlilik ilişkisini de olumlu etkilemektedir (Twamley, Brunton, Sutcliffe, Hinds ve Thomas, 2013).

Yapılan araştırmalarda babaların çocuk bakımına katılmalarının ve çocukları ile olumlu ilişki kurmalarının psikolojik sağlamlık düzeylerini arttırdığı (Kotila ve Dush, 2013), kendilerini daha özgüvenli ve yeterli hissetmelerini (Kwok ve Li, 2015) ve risk alma davranışını azaltarak çocukları ile daha yakın ve sıcak bir ilişki kurmalarını (Hook ve Wolfe, 2012) sağladığı görülmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde babaların çocuklarının bakımına katılmaları eşlerinin yaşamlarını da olumlu etkilemektedir. Öyle ki yapılan araştırmalarda babaların çocuklarının bakımına katılmalarının annelerinin ekonomik anlamda kazanç sağlayabilecek işlerde çalışabilmelerini (Cano, Perales ve Baxter, 2019), annelerin çocuk bakımı ile ilgili yüklerini ve yorgunluklarını azaltmalarını (Meral ve Cavkaytar, 2012) ve annelere boş zaman sağlamalarından dolayı annelerin diğer rollerine ilişkin

sorumluluklarını yerine getirirken zorlanmamalarını (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2014) sağladığı görülmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğin babaların çocuklarının bakımına katılmaları evlilik ilişkilerini de olumlu etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda babaların çocuklarının bakımlarına katılmalarının evlilik doyumlarını arttırdığı (Lee ve Doherty, 2007), babaların eşlerinden daha fazla destek almalarını (Ünlü, 2010), evliliklerinde daha az çatışma yaşamalarını (Downer ve Mendez, 2005) ve boşanma risklerinin daha az olmasını (Sigle-Rushton, 2010) sağladığı görülmektedir.

2.2.4. Baba Katılımını Etkileyen Faktörler

Babaların çocuklarının bakımlarına katılmaları çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Uludağlı (2017)'ya göre babaların çocuk bakım uygulamalarına katılmaları babaların kendilerinden kaynaklanan faktörler, annelere ilişkin faktörler ve çocuğa ilişkin faktörler olmak üzere üç başlıkta incelenmektedir.

2.2.4.1. Babanın Kendisinden Kaynaklanan Faktörler

Babaların çocuklarının bakımlarına katılmalarına etki eden faktörlerin babaların çocukların yaşamlarına katılmalarını kolaylaştıran veya engelleyen bir yapısı olduğu görülmektedir. Öyle ki ilgili alanyazında yapılan araştırmalarda babaların sosyoekonomik düzeyinin ve alım gücünün çocuk bakım uygulamalarına katılmalarını doğrudan etkilediği anlaşılmaktadır (Morgan, Nutbrown ve Hannon, 2009). Yapılan araştırmalarda babaların ekonomik anlamda kendisini yeterli hissetmesinin ve alım gücünün yeterli olmasının çocuklarının bakımlarını kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olduklarını göstermektedir (Şahin ve Demiriz, 2014).

Aynı şekilde babaların eğitim durumunun da çocuk bakımlarına katılmalarını etkilediği görülmektedir (Salman-Engin, 2014). Yapılan araştırmalarda babaların eğitim düzeyi arttıkça babalık ile ilgili olumlu algılarının da arttığı ve çocuk bakımlarına katılmalarını kolaylaştırıcı bir etki sağladığı görülmektedir (Sımsıkı ve Şendil, 2014; Turan, 2018).

Babaların yaşlarının da çocuk bakımlarına katılmalarını etkilediğine ilişkin farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Öyle ki bazı araştırmalarda daha ilerleyen yaşlarda baba olan erkeklerin genç yaşta baba olan erkeklere göre çocuk bakım uygulamalarına katılmalarının daha fazla olduğu görülmektedir (Saleh ve Hilton, 2010; Şahin ve

Demiriz, 2014). Tam tersi şekilde bazı araştırmalarda da erken yaştan baba olan erkeklerin daha ilerleyen yaşlarda baba olan erkeklere göre ocuk bakım uygulamalarına katılımlarının daha fazla olduğu grlmektedir (Beets ve Foley, 2008; nl, 2010). Bu farklılığın yapılan araştırmalardaki babaların babalık rolüne ilişkin algılamalarından kaynaklandığı dşnlmektedir. Öyle ki daha ilerleyen yaşlarda baba olanların planlı ve istedik bir babalık olduğundan babalığa ilişkin rolünün daha olumlu olduğu vurgulanmaktadır (Salman Engin, 2014). Daha erken yaşta baba olanların ise çocukları ile daha fazla oyun oynayabileceklerinden ocuk bakım uygulamalarına katılımlarının daha fazla olacağı yönünde olmaktadır (Freeman, Newland ve Coyl, 2008). Bazı araştırmalarda da babaların ocuk bakım uygulamalarına katılımları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmektedir (Cook, Jones, Dick ve Singh, 2005; İzci, 2013).

Babaların babalık rolüne ilişkin yeterlik algısının da çocuklarının bakımlarına katılımlarına etkilediği grlmektedir (Freeman ve ark., 2008). Yapılan araştırmalarda babalık rolüne ilişkin yeterlik algısına sahip babaların çocukları ile daha fazla etkileşim içerisinde oldukları, çocukları ile daha fazla oyun oynadıkları ve bakımlarına daha fazla katılım gösterdikleri grlmektedir (Kwok ve Li, 2015).

2.2.4.2. Anneden Kaynaklanan Faktörler

Babaların çocuklarının katılımlarına etki eden önemli faktörlerden birisi de annenin kendisidir. Öyle ki annelerin babaların çocuklarının bakımına katılımlarını desteklemeleri ve ocuk gelişimi hususunda babaların çocuklarının bakımlarına katılımlarını nemsemelerinin babaların ocuk bakım uygulamalarını katılımlarını arttırdığı grlmektedir (Hoffman ve Moon, 1999).

Anne ile baba arasında yaşanan ilişkinin kalitesinin de babaların ocuk bakımlarına katılımlarını etkilediği grlmektedir (Türkoğlu ve Akduman, 2015). Yapılan araştırmalarda eşler arasındaki bağlılığın, yakınlığın ve ilişki kalitesinin artmasının babaların çocukları ile olumlu etkileşim kurmalarını ve ocuk bakımlarına katılımlarını arttırdığı grlmektedir (Bradford ve Hawkins, 2006).

Annelerin alışma hayatında yer almasının da babalarının ocuk bakımlarına katılımlarını etkilediği dşnlmektedir. Yapılan araştırmalarda değişen toplum yapısı ile birlikte ekonomik anlamda kazanç elde eden annelerin çocukları ile tam zamanlı ilgilenemediklerinden babaların da eşlerine yardımcı ebeveyn rolünde olmalarını ve

çocuklarının fiziksel bakımlarını karşılamalarını, oyun oynamalarını ve olumlu ilişki kurmalarını sağladığı görülmektedir (Maume, 2011; Linnenberg, 2012).

2.2.4.3. Çocuktan Kaynaklanan Faktörler

Babaların çocuklarının katılımlarına etki eden önemli faktörlerden birisi de çocuk ile ilgili değişkenlerdir. Özellikle çocuğun cinsiyetinin, yaşının, mizacının ve davranışsal özelliklerini babaların çocuklarının bakımlarına katılımlarını etkilediği görülmektedir (Uludağlı, 2017).

Çocukların cinsiyetleri ele alındığında yapılan araştırmalarda özellikle babaların ortak cinsiyet özellikleri gösterdiklerinden erkek çocuklarının yaşamlarına daha fazla katılım gösterdikleri görülmektedir (Lamb, 2000). Aynı şekilde çocukların cinsiyetinin babaların çocukları ile gerçekleştirdikleri etkinliklerin içeriğini de belirlemektedir. Öyle ki kız çocuğuna sahip olan babaların daha çok sözel ve bilişsel etkinliklere yöneldikleri görülürken erkek çocuğuna sahip olan babaların daha çok oyun oynamayı içeren fiziksel aktivitelere yöneldikleri görülmektedir (Öğüt, 1998; Ünüvar, 2008).

Çocukların yaşları ile ilgili yapılan araştırmalarda tek çocuğa sahip olan babaların çocukları ile daha iyi vakit geçirdikleri ve kendilerini çocuklarının bakımına katılırken daha yeterli hissettikleri görülmektedir (Paquette, Bolte, Turcotte, Dubeau ve Bouchard, 2000; Mehall, Spinrad, Eisenberg ve Gaertner, 2009; Sımsıkı ve Şendil, 2014).

Çocukların mizaçları ve davranışsal özellikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda ise zor mizaç özellikleri olarak değerlendirilen değişime kapalı olan veya değişime kolay uyum sağlayamayan, saldırgan veya hırçın özellikler sergileyen ve düzenli uyku beslenme alışkanlığı olmayan çocuklara sahip babaların çocuk bakımlarına katılımlarının daha düşük olduğu görülmektedir (McBride ve ark., 2005; Downer ve Mendez, 2005).

2.2.5. Baba Katılımıyla İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar

Baba katılımıyla ilgili olarak ilgili alanyazında hem yurt içi hem de yurt dışında çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından yapılan baba katılım ölçeğinin geliştirilmesi çalışmasında babaların çocuk sayısı arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının azaldığı görülmektedir. İlgili çalışmada tek çocuğa

sahip olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Bal (2014) tarafından yapılan ilk kez baba olan erkeklerin çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeylerinin belirlenmesi çalışmasında babaların evlilik süresi arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının azaldığı görülmektedir. Öyle ki ilgili çalışmada 0-3 yıl arasında evli olan babaların %98,3'ünün çocuk bakımına katılım göstermelerinin ancak 7-9 yıl arasında evli olan babaların %77,6'sının çocuk bakımına katılım göstermeleri bu durumu açıklamaktadır.

Türkoğlu ve Akduman (2015) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algılarının belirlenmesi çalışmasında babaların eşlerinden çocuk bakımlarına katılımları konusunda destek almaları ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. İlgili çalışmada babaların eşlerinden çocuk bakımı konusunda aldıkları destek arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının da arttığı görülmektedir.

Turan (2018) tarafından yapılan okul öncesi eğitim alan çocukların okul olgunluğu ve baba katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında babaların eğitim düzeyi arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının arttığı görülmektedir. İlgili çalışmada üniversite mezunu babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını ilkokul mezunu babalara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Gazi (2019) tarafından yapılan baba katılımı ve baba-ergen ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları ile babalık rolü algıları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Öyle ki ilgili çalışmada babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları arttıkça çocukları ile iletişimlerinin arttığı ve babalık rolüne ilişkin olumlu algılarının da arttığı görülmektedir.

Baba katılımı ile ilgili yurt dışında da çok sayıda çalışma yapılmıştır. Paquette ve ark. (2000) tarafından yapılan değişen toplum yapısında yeni tip babalığın belirlenmesi çalışmasında babaların çocuk sayısı ile çocuk bakımları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. İlgili çalışmada babaların çocuk sayısı arttıkça çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarının azaldığı görülmektedir.

Aynı şekilde Mehall ve ark. (2009) tarafından yapılan eşlerin evlilik doyumu ile babaların çocuk bakımlarına katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da

tek çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görölmektedir.

Morgan, Nutbrown ve Hannon (2009) tarafından yapılan babaların çocuklarının okuryazarlık düzeylerine etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların aylık gelir düzeyi ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. İlgili çalışmada babaların aylık gelir düzeyi arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının da arttığı görölmektedir.

Lee ve Doherty (2007) tarafından yapılan evlilik doyumunun baba katılımına etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların babalık rolü algısı ile çocuklarının bakımına katılımları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görölmektedir. Öyle ki babaların babalık rolü konusunda kendilerini yeterli hissetmelerinin çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını olumlu düzeyde etkilediği görölmektedir.

Saleh ve Hilton (2010) tarafından yapılan düşük gelirli babaların ergenlik, genç yetişkinlik, yetişkinlik ve orta yaşlılık dönemlerinde çocuk sahibi olmalarına ilişkin baba katılımının karşılaştırılması çalışmasında babaların yaşları ile çocuklarının bakımlarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görölmektedir. İlgili çalışmada babaların yaşları arttıkça çocuklarının bakımlarına katılımlarının arttığı görölmektedir.

Cabrera ve Bradley (2012) tarafından yapılan Latin babaların çocukları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında babaların çocuklarının bakımlarına katılımları ile çocuklarının psikososyal gelişimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görölmektedir. İlgili çalışmada çocuklarının hayatlarına katılım sağlayan ve çocukları ile yeterli vakit geçiren babaların da çocuklarının psikososyal gelişimlerini olumlu etkilediği görölmektedir.

2.2.6. Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkiye İlişkin İlgili Alanyazında Yapılan Araştırmalar

Baba katılımı ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkiye ilişkin hem yerli hem de yabancı alanyazında çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Öyle ki Tomul (2008) tarafından yapılan ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin eğitime katılımlarına etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların psikolojik özelliklerinin babalık rolüne ilişkin algılarını olumlu etkilediği ve bu durumun da çocuklarının bakımı ile daha fazla ilgilenmelerini sağladığı görölmektedir.

Kuzucu (2011) tarafından yapılan değişen baba rollerinin çocuk gelişimine etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların psikolojik özelliklerinin çocuk bakım uygulamalarını katılımlarını etkilediği görülmektedir.

Telli ve Özkan (2016) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi çalışmasında babaların psikolojik özelliklerinin çocuklarına yakınlaşmasını ve bakımları konusunda eşlerine destek olmalarını etkilediği görülmektedir.

Altaş (2019) tarafından yapılan babaların psikolojik özelliklerinin babalık rolü algılamalarını etkilediğinden eşlerine daha fazla destek olmalarını ve çocuklarının bakımı konusunda kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağladıkları görülmektedir.

Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolünü etkileyen faktörlerin belirlenmesi çalışmasında da babaların babalık rolüne ilişkin olumlu algılarının çocukları ile daha fazla ilgilenmelerini etkilediği görülmektedir.

Baba katılımı ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye ilişkin yabancı alanyazında da çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Öyle ki Mchale ve Huston (1984) tarafından yapılan erkek ve kadınların ebeveyn rollerinin cinsiyet yönelimlerine göre değerlendirilmesi çalışmasında babaların babalık rollerine ilişkin olumlu algıları ve çocuk bakımı ile ilgili yetenekli olduklarını düşünmelerinin çocuklarının bakımlarına katılmalarını arttırdığı görülmektedir.

Cowan ve Cowan (1988) tarafından yapılan partnerlerin çocuk sahibi olduktan sonra ebeveyn rollerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi çalışmasında herhangi bir kaygı durumu yaşamayan, özsaygısı yüksek ve iç denetime sahip babaların çocuklarının bakımına katılımlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Levy-Shift ve Israelahvili (1988) tarafından yapılan babalık rollerinin keşfedilmesi çalışmasında erkeklerin kendilerini çocuk sahibi olduktan sonra baba olarak algılaması ve psikolojik olarak babalık rolüne yakın olmasının çocuklarının bakımına katılımlarını arttırdığı görülmektedir.

Schoppe ve Rane (2002) tarafından yapılan ebeveyn stresinin ve çocuk özelliklerinin ebeveynlerinin çocuk bakımına etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların babalık rolünü benimsemeleri ve psikolojik olarak sağlıklı olmaları ile çocuklarının bakımına katılmaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Henley ve Pasley (2005) tarafından yapılan babalık rolü ile babaların çocuk bakımına katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında babaların babalık rolüne yönelik olumlu algıları ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

BÖLÜM III

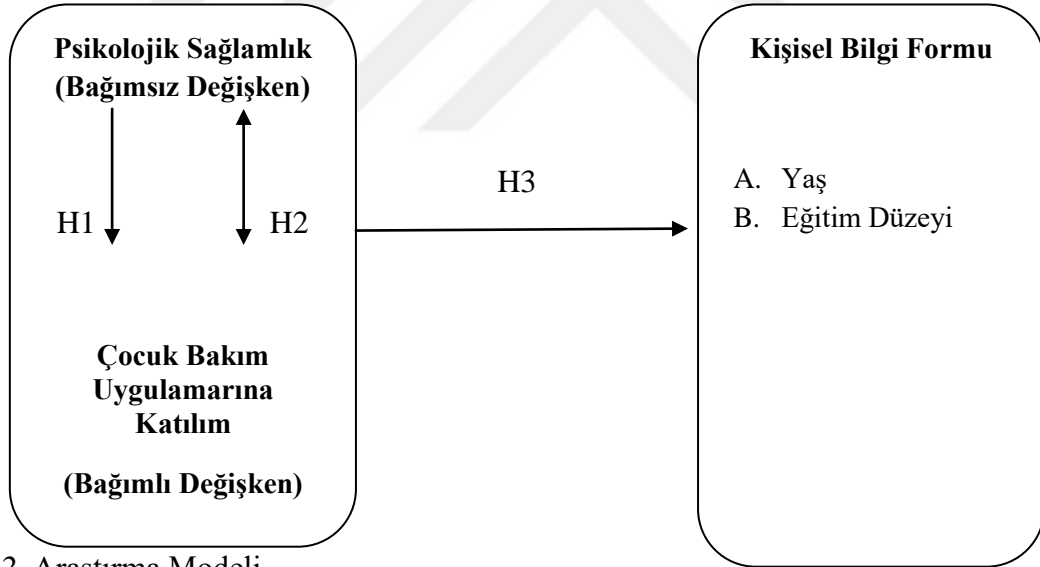
3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim gören çocukların babalarının psikolojik sağlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel bir çalışma olup, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelleri iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birliktedeğişimin varlığını ve derecesini belirleyen araştırma desenleridir (Karasar, 2009). Budoğrultuda tasarlanan araştırma modeli aşağıda verilmiştir:

Şekil 2. Araştırma Modeli

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Adana ilinde bulunan anaokullarında öğrenim gören çocukların babaları oluşturmaktadır. Örnekleme yöntemi olarak tabakalı ve seçkisiz örneklem yöntemi kullanılmıştır. Adana ili Seyhan ve Çukurova ilçeleri örneklem bölgesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda okul öncesi

eğitim alan 240 öğrencinin babasına ulaşılmıştır. Babaların demografik zellikleri Tablo 1.'de belirtilmiştir.

rneklemde yer alan babaların yaşlarına bakıldığında 47'sinin (%19,6) 25-30 yaşları arasında, 77'sinin (%32,1) 31-35 yaşları arasında, 52'sinin (%21,7) 36-40 yaşları arasında, 47'sinin (%19,6) 41-45 yaşları arasında ve 17'sinin (%7,1) 45 ve üzerinde yaşı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeylerine bakıldığında 80'inin (%33,3) ilkokul mezunu, 46'sının (%19,2) ortaokul mezunu, 44'ünün (%18,3) lise mezunu ve 70'inin (%29,2) niversite mezunu olduğu grlmştir. Çalışma durumlarına bakıldığında ise 1'inin (%4) alışmadığı, 239'unun (%99,6) alıştığı belirlenmiştir.

Tablo 1.

Babaların Demografik zelliklerinin Dağılımı (N=240)

		f	%
Yaş	25-30	47	19,6
	31-35	77	32,1
	36-40	52	21,7
	41-45	47	19,6
	45 ve zeri	17	7,1
	Toplam	240	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	80	33,3
	Ortaokul	46	19,2
	Lise	44	18,3
	niversite	70	29,2
	Toplam	240	100,0
Çalışma Durumu	alışmıyor	1	,4
	alışıyor	239	99,6
	Toplam	240	100,0

3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)

Kurumlardan gerekli izinler alındıktan sonra okul öncesi eğitimde çocuğu olan babalara 58 ifade ve 2 bölümden oluşan anket uygulanmıştır. Birinci bölümde 37 sorudan oluşan Baba Katılım lği ve ikinci bölümde 21 maddelik Yetişkin Psikolojik Sağamlık lği bulunmaktadır.

Bu araştırmada yüz yüze anket uygulanarak veri toplanmıştır. Anketler gönüllülük esas dikkate alınarak uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anketler elden teslim edilip 1-2 gün sonra teslim alınarak veri toplanılmıştır. Adana ili Seyhan ve Çukurova ilçelerindeki anaokullarına gidilerek okul öncesine devam eden çocukların babalarına anket uygulanmıştır. Uygulama sonucunda 240 adet anket elde edilmiş ve toplanan veriler Excel'e aktarılarak SPSS 23.0 programı ile analiz edilmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Baba Katılım leği ve Yetişkin Psikolojik Sağamlık leği kullanılmıştır. Katılımcıların ocuk bakım uygulamalarına katılımları ile ilgili veriler Baba Katılım leği aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcıların psikolojik sağamlık düzeyleri ile ilgili veriler Yetişkin Psikolojik Sağamlık leği aracılığıyla elde edilmiştir.

3.5.1. Baba Katılım leği (BAK)

Smsık ve şendil (2014) tarafından geliştirilen Baba Katılım leği (BAK), 3-6 yaşları arasında çocuğu olan babaların çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarının belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. 37 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri davranış biçimleri şeklinde olup, beşli likert tipi ölçek üzerinden yanıtlanmaktadır. "Her zaman böyledir" seçeneği 5 puan, "oğunlukla böyledir" seçeneği 4 puan, "Bazen böyledir" seçeneği 3 puan, "Nadiren böyledir" seçeneği 2 puan, "Hiçbir zaman böyle değildir" seçeneği 1 puan almaktadır. Hem toplam puan hem de her boyut için ayrı puan elde edilmektedir. Ölçek, babanın çocukla birlikte gerçekleştirdiği serbest zaman aktivitelerini ve çocukla birlikte oynanan çeşitli oyunları kapsadığı için Keyfi Meşguliyet, ocuğun yaşadığı şeylere ilgili ve duyarlı davranmak, çocuğa sözel ya da fiziksel sevgi göstermek gibi aktiviteleri kapsadığı için İlgi ve Yakınlık ve çocuğun günlük ihtiyaçlarının giderilmesi ve fiziksel bakımının sağlanmasını belirten çeşitli aktiviteleri kapsadığı için Temel Bakım alt boyutlarından oluşmaktadır. BAK'nn faktör yapısına bakıldığında madde-toplam kolerasyonları .20'nin altında madde olmadığı saptanılmıştır. Barlett testi sonucunun ise anlamlı ($p < .001$) olmasından dolayı faktör analizinin yapılmasının uygun olduğu grlmştir. BAK'nn alt boyutlarının güvenirliklerini belirlemek amacıyla iç tutarlılık katsayıları incelenip, her alt boyutun Cronbach Alfa güvenirlik katsayılarına

bakılmıştır. Alt boyutların Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları, Keyfi Meşguliyet boyutu için .89; Temel Bakım boyutu için .83; İlgü ve Yakınlık boyutu için .85 ve BAKÖ Toplam puanı için .92 olarak bulunmuştur.

Bu çalışma kapsamında yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Baba Katılım Ölçeğinin iç tutarlılığını belirlemek üzere güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Alanyazında ölçeğın iç tutarlılığı genel olarak Cronbach's Alpha katsayısı ile belirlenmektedir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak Baba Katılım Ölçeğinin sorularına göre yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre hesaplanan Cronbach's Alpha değeri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Baba Katılım Ölçeğı Güvenirlik Analizi

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Baba Katılım Ölçeğı	,959	37

Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirmekriteri olarak; $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Özdamar, 2004). Baba Katılım Ölçeğı'nden elde edilen Cronbach's Alpha değeri incelendiğinde ($0,959 > 0,80$) olduğundan ölçeğın yüksek güvenirlige sahip olduğü belirlenmiştir.

3.5.2. Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeğı

Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeğı (YPSÖ), Ungar ve Lienberg (2011) tarafından geliştirilen Çocuk ve Genç Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeğı (Child and Youth Resilience Measure (CYRM-28) temel alınarak Arslan (2015) tarafından geliştirilen yetişkinlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yetişkin formu olarak geliştirilmiştir. Toplam 21 maddeden oluşan ölçek beşli likert tipindedir. Ölçek "Beni tamamen tanımlıyor (5)" ile "Hiç tanımlamıyor (1)" arasında derecelendirilmektedir. Puanların yükselmesi yüksek psikolojik sağlamlığa işaret etmektedir.

Ölçek, bireylerin diğer bireylerle ilişkisinden kaynaklanan ilişkisel kaynaklar, bireysel özelliklerinden kaynaklanan bireysel kaynaklar, sosyal ve kültürel etkenlerden

kaynaklanan kültürel ve bağlamsal kaynaklar ve bireylerin ailelerinin özelliklerinden kaynaklanan ailesel kaynaklar alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Arslan (2015) tarafından, 470 katılımcı üzerinden yapılmıştır. Örneklem yaş düzeyi 21-48 arasındadır. Ölçeğin yetişkin formunun faktör yapısı incelenmediği için, ilk önce açımlayıcı faktör analizi ile faktör yapısı belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin toplam varyansın %65'ini açıklayan dört faktörlük bir yapıya sahip olduğu, madde faktör yüklerinin ise .53 ile .83 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .94, test - tekrar test katsayısı .85 bulunmuştur. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ölçeğin ülkemizde yetişkinlerde psikolojik sağlamlığı değerlendirmede kullanılabileceği görülmüştür.

Bu çalışma kapsamında yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinin iç tutarlılığını belirlemek üzere güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Alanyazında ölçeğin iç tutarlılığı genel olarak Cronbach's Alpha katsayısı ile belirlenmektedir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak Baba Katılım Ölçeğinin sorularına göre yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre hesaplanan Cronbach's Alpha değeri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Güvenirlik Analizi

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği	,961	21

Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirmekriteri olarak; $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Özdamar, 2004). Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nden elde edilen Cronbach's Alpha değeri incelendiğinde ($,961 > ,80$) olduğundan ölçeğin yüksek güvenirlige sahip olduğu belirlenmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerinde değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı,

yüzde, ortalama standart sapma kullanılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin kullanılan ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Baba Katılım Ölçeği ve alt boyutlarının, Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği ve alt boyutlarının p değerleri $<0,05$ olmasına rağmen çarpıklık değerleri BAKÖ için -,714; KM için -,715; İY için -,707; TM için -,495; YPSÖ için -,495; İK için -,527; BK için -,594; KK için -,336 ve AB için -,418 olduğu ve basıklık değerleri BAKÖ için -,297; KM için -,222; İY için -,223; TM için -,223; YPSÖ için -,754; İK için -,423; BK için -,766; KK için -,849 ve AB için -,719 olduğundan, genel anlamda ise +1 -1 arasında olduğundan ve Q-Q Plot dağılımları normal dağılım üzerinde yığıldığından normal dağılıma uygun olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda normal dağılıma uygun olan değişkenler üzerinde parametrik testler kullanılmıştır.

İkiden fazla bağımsız grup ortalamaları arasındaki niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde ölçeklerden elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara ve bulgulara yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

4.1. Tanımlayıcı İstatistik

Bu bölümde, anket formunda yer alan 37 maddelik Baba Katılım Ölçeği ile 21 maddeden meydana gelen Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve maddelerine ilişkin olarak verilmiş olan yanıtlarla ilintili tanımlayıcı bulgular sunulmuştur.

Araştırmaya katılan babaların tablo 4'e göre baba katılımına ilişkin puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde Keyfi Meşguliyet alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 61,67 standart sapmaları 9,79 olarak, İlgî ve Yakınlık alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 43,53 standart sapmaları 6,99 olarak, Temel Bakım alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 28,83 standart sapmaları 4,80 olarak ve Baba Katılım Ölçeği toplam puanına ilişkin puan ortalamaları 134,09 standart sapmaları 20,87 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan babaların psikolojik sağlamlıklarına ilişkin puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde İlişkisel Kaynaklar alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 20,67 standart sapmaları 4,48 olarak, Bireysel Kaynaklar alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 18,17 standart sapmaları 4,32 olarak, Kültürel Kaynaklar alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 17,51 standart sapmaları 4,32 olarak, Ailesel Kaynaklar alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları 17,25 standart sapmaları 3,87 olarak ve Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği toplam puanına ilişkin puan ortalamaları 73,62 standart sapmaları 15,22 olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.

Ölçekler İle İlgili Betimleyici İstatistikler (N=240)

Ölçekler	Ort	S.S.	Min	Max
Baba Katılım Ölçeği	134,09	20,87	71	169
Keyfi Meşguliyet Alt Boyutu	61,67	9,76	31	79
İlgi ve Yakınlık Alt Boyutu	43,53	6,99	26	57
Temel Bakım Alt Boyutu	28,83	4,80	13	39
Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği	73,62	15,22	36	105
İlişkisel Kaynaklar Alt Boyutu	20,67	4,48	8	30
Bireysel Kaynaklar Alt Boyutu	18,17	4,32	6	25
Kültürel Kaynaklar Alt Boyutu	17,51	3,66	10	25
Ailesel Kaynaklar Alt Boyutu	17,25	3,87	8	25

4.2. Babaların Yaşları ve Eğitim Düzeyleri İle Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular Farklılık Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, "H3: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları babaların yaşları ve eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır." ve "H4: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlımlıkları babaların yaşları ve eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır." hipotezlerini test etmek üzere gerçekleştirilmiş olan farklılık analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 5.'de yaş grubuna göre yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi bulguları yansıtılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere, baba katılımında ($F=5,878$; $p=0,000$) ve psikolojik sağlımlıkta ($F=3,001$; $p=0,019$) yaş grubuna göre anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Anlamlı farklılıkların nereden kaynaklandığını tespit etmek üzere Levene homojenlik testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda, baba katılımı için varyanslar homojen olmadığından ($Levene=2,787$; $p=0,027$) Tamhane's T2 post hoc testi, psikolojik sağlımlık için varyanslar homojen olduğundan ($Levene=1,468$; $p=0,213$) Tukey post hoc testi uygulanmıştır. Gerçekleştirilen post hoc testleri neticesinde, baba katılımları ile yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 40-45 yaşları arasındaki babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının 25-30 yaşları, 31-35 yaşları ve 45 ve üzerinde yaşlarındaki babalara göre istatistiksel olarak daha yüksek

olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda; “H3a: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir. Ancak psikolojik sağlamlığın yaş grubuna göre aslında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, “H4a: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıkları yaşlarına göre farklılaşmaktadır.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5.

Yaş Gruplarına Göre Yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi Bulguları

Değişken	Yaş Grubu	Sayı	Ort.	SS	F-değeri	Sig.	Anlamlı Fark
Keyfi Meşguliyet Alt Boyutu	A.25-30	47	59,53	10,02	5,641	,000	D>A D>B
	B.31-35	77	59,80	9,54			
	C.35-40	52	63,67	9,06			
	D.41-45	47	66,25	7,70			
	E. 45 ve üzeri	17	57,35	12,05			
İlgi ve Yakınlık Alt Boyutu	A.25-30	47	42,29	6,90	6,278	,000	D>A D>B
	B.31-35	77	41,96	6,88			
	C.35-40	52	44,61	6,60			
	D.41-45	47	47,25	5,39			
	E. 45 ve üzeri	17	40,52	8,60			
Temel Bakım Alt Boyutu	A.25-30	47	28,21	4,33	4,506	,002	D>A D>B D>E
	B.31-35	77	28,05	5,17			
	C.35-40	52	29,55	4,65			
	D.41-45	47	30,85	3,84			
	E. 45 ve üzeri	17	26,29	5,19			
Baba Katılım	A.25-30	47	130,19	20,74	5,878	,000	D>A D>B D>E
	B.31-35	77	129,81	20,89			
	C.35-40	52	137,84	19,53			
	D.41-45	47	144,36	16,16			
	E. 45 ve üzeri	17	124,17	25,22			
İlişkisel Kaynaklar Alt Boyutu	A.25-30	47	20,48	4,77	2,770	,028	Yok
	B.31-35	77	19,58	4,85			
	C.35-40	52	21,75	3,85			
	D.41-45	47	21,74	4,16			
	E. 45 ve üzeri	17	19,94	3,43			

Tablo 5. Devamı

Bireysel Kaynaklar Alt Boyutu	A.25-30	47	17,68	4,27	2,503	,043	Yok
	B.31-35	77	17,49	4,58			
	C.35-40	52	19,00	4,04			
	D.41-45	47	19,36	4,03			
	E. 45 ve üzeri	17	16,76	4,10			
Kültürel Kaynaklar Alt Boyutu	A.25-30	47	17,34	3,81	2,683	,032	Yok
	B.31-35	77	16,68	3,85			
	C.35-40	52	18,32	3,22			
	D.41-45	47	18,44	3,52			
	E. 45 ve üzeri	17	16,70	3,25			
Ailesel Kaynaklar Alt Boyutu	A.25-30	47	16,93	3,63	2,627	,035	Yok
	B.31-35	77	16,40	4,15			
	C.35-40	52	18,11	3,59			
	D.41-45	47	18,25	3,75			
	E. 45 ve üzeri	17	16,58	3,65			
Psikolojik Sağlık	A.25-30	47	72,44	15,49	3,001	,019	Yok
	B.31-35	77	70,16	16,36			
	C.35-40	52	77,19	13,25			
	D.41-45	47	77,80	14,29			
	E. 45 ve üzeri	17	70,00	13,63			

Tablo 6.'te eğitim düzeyine göre yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi bulguları yansıtılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere, baba katılımında ($F=2,226$; $p=0,086$) ve psikolojik sağlamlıkta ($F=,390$; $p=0,760$) eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, “*H3b: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.*” ve “*H4b: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıkları eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır.*” hipotezleri reddedilmiştir.

Tablo 6.

Eğitim Düzeylerine Göre Yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi Bulguları

Değişken	Eğitim Düzeyi	Sayı	Ort.	SS	F-değeri	Sig.	Anlamlı Fark
Keyfi Meşguliyet Alt Boyutu	A.İlkokul	80	61,18	10,26	2,667	,052	Yok
	B.Ortaokul	46	64,86	8,50			
	C.Lise	44	59,25	10,46			
	D. Üniversite	70	61,67	9,12			
İlgi ve Yakınlık Alt Boyutu	A.İlkokul	80	43,80	6,64	2,277	,080	Yok
	B.Ortaokul	46	44,82	5,96			
	C.Lise	44	41,20	8,21			
	D. Üniversite	70	43,85	6,97			
Temel Bakım Alt Boyutu	A.İlkokul	80	28,56	5,27	1,375	,251	Yok
	B.Ortaokul	46	29,84	4,01			
	C.Lise	44	27,90	5,44			
	D. Üniversite	70	29,07	4,19			
Baba Katılım	A.İlkokul	80	133,55	21,38	2,226	,086	Yok
	B.Ortaokul	46	139,54	17,78			
	C.Lise	44	128,36	23,62			
	D. Üniversite	70	134,75	19,71			
İlişkisel Kaynaklar Alt Boyutu	A.İlkokul	80	20,21	4,42	,798	,496	Yok
	B.Ortaokul	46	21,04	4,61			
	C.Lise	44	20,31	4,61			
	D. Üniversite	70	21,20	4,38			
Bireysel Kaynaklar Alt Boyutu	A.İlkokul	80	18,42	4,33	,642	,589	Yok
	B.Ortaokul	46	18,36	4,50			
	C.Lise	44	17,36	4,34			
	D. Üniversite	70	18,25	4,21			
Kültürel Kaynaklar Alt Boyutu	A.İlkokul	80	17,32	3,74	,239	,869	Yok
	B.Ortaokul	46	17,69	3,61			
	C.Lise	44	17,31	3,56			
	D. Üniversite	70	17,74	3,72			
Ailesel Kaynaklar Alt Boyutu	A.İlkokul	80	17,16	4,15	,281	,839	Yok
	B.Ortaokul	46	17,52	3,90			
	C.Lise	44	16,86	3,51			
	D. Üniversite	70	17,42	3,80			
Psikolojik Sağlamlık	A.İlkokul	80	73,12	15,49	,390	,760	Yok
	B.Ortaokul	46	74,63	15,59			
	C.Lise	44	71,86	14,99			
	D. Üniversite	70	74,62	15,01			

4.3. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, “*H2: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıkları ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*” hipotezini test etmek üzere gerçekleştirilmiş olan korelasyon analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 7.’de H2 hipotezini test etmek üzere gerçekleştirilmiş olan korelasyon analizi bulguları gösterilmiştir. Tabloya göre Baba Katılım Ölçeği toplam puanı ile Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,432$; $p<0,001$). Bu doğrultuda, “*H2: Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıkları ile çocuk bakım uygulamalarına katılımları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutlarından Keyfi Meşguliyet alt boyutu ile Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,436$; $p<0,001$).

Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutlarından İlgi ve Yakınlık alt boyutu ile Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,418$; $p<0,001$).

Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutlarından Temel Bakım alt boyutu ile Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,386$; $p<0,001$).

Tablo 7.

Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

		BKÖ	KM	İY	TM	YPS	İK	BK	KK	AK
	Toplam									
BKÖ	Korelasyon	1								
Toplam	Katsayısı									
	p									
KM	Korelasyon	,984**	1							
	Katsayısı									
	p	,000								
İY	Korelasyon	,965**	,924**	1						
	Katsayısı									
	p	,000	,000							
TM	Korelasyon	,936**	,893**	,856**	1					
	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000						
YPS	Korelasyon	,432**	,436**	,418**	,386**	1				
Toplam	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000	,000					
İK	Korelasyon	,394**	,397**	,385**	,349**	,939**	1			
	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000	,000	,000				
BK	Korelasyon	,395**	,402**	,386**	,342**	,921**	,804**	1		
	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000			
KK	Korelasyon	,398**	,397**	,377**	,378**	,927**	,834**	,800**	1	
	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
AK	Korelasyon	,422**	,428**	,408**	,372**	,938**	,846**	,816**	,840**	1
	Katsayısı									
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	

Notlar: ** $p < 0,001$; BKÖ: Baba Katılım Ölçeği; KM: Keyfi Meşguliyet; İY: İlgü ve Yakınlık; TM: Temel Bakım; YPS: Yetişkin Psikolojik Sağlamlık; İK: İlişkişel Kaynaklar; BK: Bireysel Kaynaklar; KK: Kültürel Kaynaklar; AK: Ailesel Kaynaklar

4.4. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmamanın ana hipotezi olan “*H1:Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.*” hipotezini test etmek üzere gerçekleştirilmiş olan regresyon analizi bulgularına yer verilmiştir.

H1 ana hipotezini test etmek üzere gerçekleştirilmiş olan basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 4., Tablo 4., Tablo 4., ve Tablo 4.’de gösterilmiştir.

Babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutu olan Keyfi Meşguliyet alt boyutunu yordama düzeyleri Tablo 4.’de gösterilmiştir. Tabloya göre, düzeltilmiş R^2 değerinin %18 çıkmış olması, bağımsız değişken olan psikolojik sağlamlığın, bağımlı değişken olan keyfi meşguliyeti %18 düzeyinde açıklama gücü olduğunu göstermektedir. Ayrıca model anlamlıdır ($F=14,106$; $p=0,000$). Ancak tabloda görüldüğü üzere, psikolojik sağlamlığın bireysel, kültürel, ailesel alt boyutları ile toplam puanının keyfi meşguliyet üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, *H1a:Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri babaların keyfi meşguliyet düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 8.

Keyfi Meşguliyet Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağımlı Değişken: Keyfi Meşguliyet	Beta	t-değeri	p	R^2	F-değeri	Model p
Bireysel Kaynaklar	,073	,396	,692			
Kültürel Kaynaklar	,023	,123	,902			
Ailesel Kaynaklar	,197	,996	,320	18%	14,106	0,000
Psikolojik Sağlamlık Toplam Puan	,163	,381	,704			

Babaların psikolojik sağlık düzeylerinin Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutu olan İlgi ve Yakınlık alt boyutunu yordama düzeyleri Tablo 4.6.'da gösterilmiştir. Tabloya göre, düzeltilmiş R^2 değerinin %16,30 çıkmış olması, bağımsız değişken olan psikolojik sağlamlığın, bağımlı değişken olan ilgi ve yakınlığı %16,30 düzeyinde açıklama gücü olduğunu göstermektedir. Ayrıca model anlamlıdır ($F=12,645$; $p=0,000$). Ancak tabloda görüldüğü üzere, psikolojik sağlamlığın bireysel, kültürel, ailesel alt boyutları ile toplam puanının ilgi ve yakınlık üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, *H1b:Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlık düzeyleri babaların ilgi ve yakınlık düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 9.

İlgi ve Yakınlık Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağımlı Değişken: İlgi ve Yakınlık	Beta	t-değeri	p	R^2	F-değeri	Model p
Bireysel Kaynaklar	,047	,250	,803			
Kültürel Kaynaklar	-,026	-,141	,888			
Ailesel Kaynaklar	,147	,738	,461	16,30%	12,645	0,000
Psikolojik Sağlamlık Toplam Puan	,261	,605	,546			

Babaların psikolojik sağlık düzeylerinin Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutu olan İlgi ve Yakınlık alt boyutunu yordama düzeyleri Tablo 4.7.'de gösterilmiştir. Tabloya göre, düzeltilmiş R^2 değerinin %13,90 çıkmış olması, bağımsız değişken olan psikolojik sağlamlığın, bağımlı değişken olan temel bakımı %13,90 düzeyinde açıklama gücü olduğunu göstermektedir. Ayrıca model anlamlıdır ($F=10,623$; $p=0,000$). Ancak tabloda görüldüğü üzere, psikolojik sağlamlığın bireysel, kültürel, ailesel alt boyutları ile toplam puanının temel bakım üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, *H1c:Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlık düzeyleri babaların ilgi ve yakınlık düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 10.

Temel Bakım Alt Boyutu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağımlı Değişken: Temel Bakım	Beta	t-değeri	p	R ²	F-değeri	Model p
Bireysel Kaynaklar	,026	,137	,891			
Kültürel Kaynaklar	,185	,977	,329			
Ailesel Kaynaklar	,143	,702	,484	13,90%	10,623	0,000
Psikolojik Sağlık Toplam Puan	,056	,129	,897			

Babaların psikolojik sağlık düzeylerinin Baba Katılım Ölçeğinin alt boyutu olan İlgî ve Yakınlık alt boyutunu yordama düzeyleri Tablo 4.8.'de gösterilmiştir. Tabloya göre, düzeltilmiş R² değerinin %17,50 çıkmış olması, bağımsız değişken olan psikolojik sağlamlığın, bağımlı değişken olan baba katılımını %17,50 düzeyinde açıklama gücü olduğunu göstermektedir. Ayrıca model anlamlıdır (F=13,646; p=0,000). Ancak tabloda görüldüğü üzere, psikolojik sağlamlığın bireysel, kültürel, ailesel alt boyutları ile toplam puanının baba katılımı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, *H1:Okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri babaların çocuk bakımlarına katılım düzeylerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 11.

Baba Katılım Toplam Puanı ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağımlı Değişken: Baba Katılım Toplam Puan	Beta	t-değeri	p	R ²	F-değeri	Model p
Bireysel Kaynaklar	,056	,300	,764			
Kültürel Kaynaklar	,044	,238	,812			
Ailesel Kaynaklar	,174	,872	,384	17,50%	13,646	0,000
Psikolojik Sağlık Toplam Puan	,177	,413	,680			

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlıklarının çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarına etkisinin incelenmesi amacıyla 24/02/2020-13/03/2020 tarihleri içerisinde Adana ili Seyhan ve Çukurova ilçelerindeki 240 okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaya uygulanan Baba Katılım Ölçeği ve Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nden elde edilen bulguların tartışılması yapılmıştır. Araştırmanın tartışma bölümü bulgular bölümündeki akışa göre incelenmiştir.

5.1. Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ile Baba Katılımı

Araştırmada test edilen ilk hipotez okul öncesi eğitim düzeyinde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını etkilediği yönünde oluşturulmuştur. Öyle ki babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarını olumlu etkileyebileceği ve aralarında anlamlı bir ilişki olabileceği öngörülmüştür. Yapılan korelasyon analizi doğrultusunda babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarını pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkilediği ve aralarında pozitif yönlü orta düzeyde güçlü bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. İlgili alanyazında da benzer araştırma bulgularına rastlanmaktadır. Öyle ki Mchale ve Huston (1984) tarafından yapılan erkek ve kadınların ebeveyn rollerinin cinsiyet yönelimlerine göre değerlendirilmesi çalışmasında babaların babalık rollerine ilişkin olumlu algıları ve çocuk bakımı ile ilgili yetenekli olduklarını düşünmelerinin çocuklarının bakımlarına katılmalarını arttırdığı görülmektedir. Cowan ve Cowan (1988) tarafından yapılan partnerlerin çocuk sahibi olduktan sonra ebeveyn rollerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi çalışmasında da herhangi bir kaygı durumu yaşamayan, özsaygısı yüksek ve iç denetime sahip babaların çocuklarının bakımına katılımlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Levy-Shift ve Israelahvili (1988) tarafından yapılan babalık rollerinin keşfedilmesi çalışmasında da erkeklerin kendilerini çocuk sahibi olduktan sonra baba olarak algılaması ve psikolojik olarak babalık rolüne yakın olmasının çocuklarının bakımına katılımlarını arttırdığı görülmektedir. McBride, Schoppe ve Rane (2002) tarafından yapılan ebeveyn stresinin ve çocuk özelliklerinin ebeveynlerinin çocuk bakımına

etkisinin incelenmesi çalışmasında da babaların babalık rolünü benimsemeleri ve psikolojik olarak sağlıklı olmaları ile çocuklarının bakımına katılmaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Henley ve Pasley (2005) tarafından yapılan babalık rolü ile babaların çocuk bakımına katılmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da babaların babalık rolüne yönelik olumlu algıları ile çocuk bakım uygulamalarına katılmaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Tomul (2008) tarafından yapılan ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin eğitime katılmalarına etkisinin incelenmesi çalışmasında da babaların psikolojik özelliklerinin babalık rolüne ilişkin algılarını olumlu etkilediği ve bu durumun da çocuklarının bakımı ile daha fazla ilgilenmelerini sağladığı görülmektedir. Kuzucu (2011) tarafından yapılan değişen baba rollerinin çocuk gelişimine etkisinin incelenmesi çalışmasında da babaların psikolojik özelliklerinin çocuk bakım uygulamalarını katılmalarını etkilediği görülmektedir. Telli ve Özkan (2016) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi çalışmasında da babaların psikolojik özelliklerinin çocuklarına yaklaşmasını ve bakımları konusunda eşlerine destek olmalarını etkilediği görülmektedir. Altaş (2019) tarafından yapılan babaların psikolojik özelliklerinin babalık rolü algılamalarını etkilediğinden eşlerine daha fazla destek olmalarını ve çocuklarının bakımı konusunda kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağladıkları görülmektedir. Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolünü etkileyen faktörlerin belirlenmesi çalışmasında da babaların babalık rolüne ilişkin olumlu algılarının çocukları ile daha fazla ilgilenmelerini etkilediği görülmektedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde babaların babalık rolüne ilişkin olumlu algılarının ve psikolojik özelliklerinin çocuklarının bakımına katılmalarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. İlgili alanyazın ile araştırma bulgumuzun benzerlik göstermesinden dolayı araştırma bulgumuzun ilgili alanyazın tarafından desteklendiği düşünülmektedir.

5.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Baba Katılımı ve Psikolojik Sağlık Düzeyleri

Araştırmaya katılan okul öncesi eğitim döneminde çocuğu olan babalara uygulanan Baba Katılım Ölçeği toplam puanının babaların yaşlarına göre farklılaşma düzeyi incelendiğinde babaların yaşları ile baba katılım ölçeği toplam puanı arasında

anlamli bir farklılık bulunmaktadır. Öyle ki 40-45 yaşları arasındaki babaların baba katılımlarının diğ er babalara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun yetişkin babaların mesleki kariyerlerinde hedefledikleri konuma gelmelerinden dolayı daha genç babalara nazaran çocuklarının bakımları ile daha fazla ilgilenmelerinden kaynaklandığı düşünölmektedir. Marsiglio (1993) tarafından yapılan kültür, kimlik ve davranış bakış açısına göre çağdaş babalık araştırması çalışmasında da babalarının yaşının çocuklarının bakımına katılımlarını etkilediğı ve babaların yaşları arttıkça çocuklarının bakımına katılımlarının arttığı görölmektedir. Castillo, Welch ve Sarver (2011) tarafından yapılan babanın sosyodemografik özellikleri ile baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da yaşları daha büyük olan babaların çocuklarının bakımına daha fazla katılım gösterdikleri görölmektedir. Şahin ve Demiriz (2014) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğı olan babaların babalık rolleri ile baba katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da babaların yaşları arttıkça çocuklarının bakımlarına katılımlarının arttığı görölmektedir. Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğı olan babaların babalık rolünü etkileyen faktörlerin belirlenmesi çalışmasında da babaların yaşlarının artmasının olumlu baba-çocuk ilişkilerini arttırdığı görölmektedir. Yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde babaların yaşları arttıkça çocuklarının bakımlarına katılımlarının arttığı tespit edilmiştir. İlgili alanyazın ile araştırma bulgumuzun benzerlik göstermesinden dolayı araştırma bulgumuzun ilgili alanyazın tarafından desteklendiğı düşünölmektedir.

Araştırmaya katılan okul öncesi eğitim döneminde çocuğı olan babalara uygulanan Baba Katılım Ölçeğı toplam puanının babaların eğitim düzeyine göre farklılaşma düzeyi incelendiğinde babaların eğitim düzeyi ile baba katılım ölçeğı toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bir diğ er deyişle babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları eğitim düzeylerine göre farklılaşmamaktadır. Paulson, Dauber ve Leiferman (2011) tarafından yapılan ebeveyn depresyonu, ilişki kalitesi ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da babaların eğitim düzeyi ile baba katılımları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna rağmen ilgili alanyazında araştırma bulgumuzun tam tersini gösteren çalışmalar da yer almaktadır. Tezel Şahin ve Özbey (2009) tarafından yapılan okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının baba katılımına etkisinin incelenmesi çalışmasında babaların eğitim düzeyi arttıkça çocukların okul etkinliklerine ve genel bakımlarına daha fazla katılım gösterdikleri görölmektedir. Sımsıkı ve Şendil

(2014) tarafından yapılan baba katılım ölçeğinin geliştirilmesi çalışmasında da üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip babaların ilköğretim mezunu olan babalara göre baba katılımlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Şahin ve Demiriz (2014) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolleri ile baba katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında da üniversite mezunu olan babaların babalık rolü ve baba katılımlarının lise mezunu olan babalara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Telli ve Özkan (2016) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi çalışmasında da babaların eğitim düzeyi arttıkça babalık rolüne ilişkin algılarının ve baba katılımlarının arttığı görülmektedir. Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yapılan okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolünü etkileyen faktörlerin belirlenmesi çalışmasında da babaların eğitim düzeyi arttıkça babalık rolüne ilişkin algılarının ve baba katılımlarının arttığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde genel anlamda babaların eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarının arttığı görülmektedir. Buna rağmen ilgili alanyazında farklı görüşlerin olduğu tespit edildiğinden ilgili alanyazının araştırma bulgumuzu kısmen desteklediği düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlara görebu araştırmada babaların çocuk bakım uygulamalarına katılımları psikolojik sağlamlık düzeylerini %17,50 oranında yordadığı anlaşılmıştır. Oluşturulan regresyon analizi modelinin anlamlı olduğunun tespit edildiğinden bu yordamanın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular çocuk bakım uygulamalarına katılım toplam puanı ve keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık, temel bakım alt boyutları ile psikolojik sağlamlık puanlarının pozitif yönlü anlamlı olarak ilişkili olduğu yönündedir. Babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri arttıkça çocuklarının bakım uygulamalarına katılımlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda babaların yaşları arttıkça çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının arttığı ancak çocuk bakım uygulamalarına katılımlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Çalışma sonuçlarına göre bazı önerilerde bulunulabilir.

Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların psikolojik sağlamlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin geliştirilmesi amacıyla okulların rehberlik servislerinin babalar ile rutin görüşmeler düzenleyerek takibini sağlamaları gerektiği düşünülmektedir.

Babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılımlarını yordadığı belirlendiğinden okullarda yönelik ebeveynlere ebeveyn tutumları ve çocuk yetiştirilmesi konularında planlı ve düzenli olarak seminerler düzenlenebilir. Böylece öğretmen ve ebeveyn işbirliği sağlanabilir.

Okul öncesi dönemde çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri için mutlu ve sağlıklı bir aile ortamında yetişmesinin önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, hem annelerin hem de babaların sağlıklı ebeveyn rolü

sergileyebilmesi için belediyelerin, okulların ve psikolojik danışma merkezlerinin ortak bir anlayış geliştirerek ailelere psikoeğitim hizmeti vermesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın geliştirilmesi amacıyla babaların aylık gelir düzeyleri ile psikolojik sağlık ve baba katılım düzeyleri arasındaki farklılaşmanın incelenmesi önerilebilir. Aynı şekilde babaların isteyerek çocuk sahip olma durumlarının da çocuk bakım uygulamalarına ve psikolojik sağlık düzeylerine etki edebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda sonraki çalışmaların babaların psikolojik sağlık ve baba katılım düzeylerinin isteyerek çocuk sahip olmalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesinin alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın evreni Adana ilinin Seyhan ve Çukurova ilçeleri ile sınırlandırılmıştır. Çalışma kapsamında oluşturulan örneklemin Adana ilinin tüm ilçelerinden alınmasının evreni temsil gücünün artırılmasını sağlayabilir.

7. KAYNAKÇA

- Adedokun, O. A. ve Balschweid, M. A. (2008). The mediating effects of self-esteem and delinquency on the relationship between family social capital and adolescents' educational achievement, *The Journal Of Doctoral Research in Education*. 8(1), 2-14
- Agabi, C. E. ve Wilson, J. P. (2005). Trauma, PTSD, and resilience, *Trauma, Violence, and Abuse*, 6(3), 195-216
- Ağırkan, M. ve Kağan, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 225-245
- Akar, A. (2018). *Psikolojik sağlık programının ergenlerin psikolojik sağlık düzeyine etkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aksoy, A. B. ve Tatlı, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü alguları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-20
- Algünerhan, G. R. (2017). *12-14 yaşındaki ergenlerde algılanan anne baba tutumları benlik algısı ve psikolojik sağlık*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Allen, W. D. & Doherty, W. J. (1996). "The responsibilities of fatherhood as perceived by African American teenage father" *Families in Society*; 77,42:155.
- Altaş, B. (2019). Annelikle birlikte aşkın değişen yönü: "İyi Babaysan Seni Daha Çok Severim Kocacım!", *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 2(2), 174-210
- Aral, N. Kandır, A.-Yasar, M.C.(2000). *Okulöncesi eğitim ve anasınıfı programları*. İstanbul, Ya-Pa Yayınları.
- Arslan, G. (2015). Psikolojik istismar, psikolojik sağlık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişki, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 47-58
- Arslan, G. (2015). Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin (YPSÖ) psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 344-357

- Aydın Kılıç, Z. N. (2016). *Ankara - Trabzon- Erzurum örnekleminde babanın çocuğun hayatına katılımı ve baba-çocuk ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, M. ve Egemberdiyeva, A. (2018) Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi, *Türkiye Eğitim Dergisi* 3(1), 37-53
- Bal, S. (2014). *İlk kez babalık deneyimi yaşayan erkeklerin bebek bakımına katılmaya ilişkin görüşleri ve bakıma katılma durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Basım, H. N. ve Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Başak, B. E. (2012). *Düşük gelirli ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin öz duyarlık, sosyal bağlılık ve iyimserlik ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiler*, Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Beets, M. W. ve Foley, J. T. (2008). Association of father involvement and neighborhood quality with kindergartners' physical activity: A multilevel structural equation model, *American Journal of Health Promotion*, 22, 195-203
- Bektaş, M. ve Özben, Ş. (2016). Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 215-240.
- Bildirici, F. (2014). *Özel eğitime gereksinimi olan çocuğa sahip ailelerde aile yükü ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Bonanno, G. A., Galea, S., Bucciarelli, A. ve Vlahov, D. (2006). Psychological resilience after disaster, *Psychological Science*, 17(3), 181-186
- Bradford, K. ve Hawkins, A. J. (2006). Learning competent fathering: A longitudinal analysis of marital intimacy and fathering, *Fathering*, 4, 215-234
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E. ve Beardslee, W. R. (2003). Characteristics of the resilient youths living in poverty: The role of self-regulatory processes, *Development and Psychopathology*, 15, 139-162
- Cabrera, N. J. ve Bradley, R. H. (2012). Latino fathers and their children, *Child Development Perspectives*, 6(3), 232-238

- Caffo, E. ve Belaise, C. (2003). Psychological aspects of traumatic injury in children and adolescents, *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 12, 493-535
- Caldera, Y. M. (2004). Paternal involvement and infant-father attachment: A q-set study, *Fathering*, 2, 191-210
- Cano, T., Perales, F., Baxter, J. (2019). A matter of time: Father involvement and child cognitive outcomes, *Journal of Marriage and Family* 81, 164–184
- Cappella, E. ve Rhona, W. (2001). Turning around reading achievement predictors of high school student's academic resilience, *Journal of Educational Psychology*, 93(4), 758-771
- Castillo, J., Welch, G. ve Sarver, C. (2011). Fathering: The relationship between fathers' residence, fathers' sociodemographic characteristics and father involvement, *Maternal and Child Health Journal*, 15(8), 1342-1349
- Chen, J. ve George, R. A. (2005). Cultivating resilience in children from divorced families, *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 13(4), 452-455
- Cook, J. L., Jones, R. M., Dick, A. J. ve Singh, A. (2005). Revisiting men's role in father involvement: The importance of personal expectations, *Fathering*, 3, 165-178
- Cowan, C. ve Cowan, P. (1988). Who does what when Partners become parents: implications for men, women and marriage, *Marriage and Family Review*, 3(4), 105-131
- Cowen, E. L., Work, W. C., Wyman, E. A., Parker, G. R., Wannon, M. ve Gribble, E. (1992). Test comparisons among stress-effected, stress-resilient, and nonclassified fourth-through sixth-grade urban children, *Journal of Community Psychology*, 20, 200- 214
- Çiçek, N. M. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların anne-babalarında psikolojik dayanıklılık ve kardeşlerinde duygu düzenlenme becerilerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Day, R. D. ve Lamb, M. E. (2004). Companing father and mother reports of father involvement among low-income minority families, *Journal of Marriage and Family*, 64, 982- 997

- Downer, J. T. ve Mendez, J. L. (2005) African American father involvement and preschool children's school readiness, *Early Education and Development*, 16, 317-340
- Durak, M. (2002). *Deprem yaşamış üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtilerini yordamada psikolojik dayanıklılığın rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Durlak, J. A. (1998). Common risk and protective factors in successful prevention programs, *American Journal of Orthopsychiatry*, 68(4), 512-520
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç ve Anababalar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Eraslan-Çapan, B. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik., *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 70-82
- Flores, E., Rogosch; F. A. ve Cicchetti, D. (2004). Predictions of resilience inmaltreated and nonmaltreated Latino children, *Developmental Psychology*, 41(2), 338-351
- Flouri, E. (2008). Fathering and adolescents' psychological adjustment: The role of fathers' involvement, residence and biology status, *Child: Care, Health and Development*, 34(2), 152-161
- Freeman, H., Newland, L. A. ve Coyl, D. D. (2008) Father beliefs as a mediator between contextual barriers and father involvement, *Early Child Development and Care*, 178, 803-819
- Garnezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry*, 56, 127-136
- Gazi, T. (2019). *Anelik bekçiliği ve evlilik uyumunun baba katılımı ve baba-ergen ilişkilerindeki rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Ghorbani, N., Watson, P. J. ve Morris, R. J. (2000). Personality, stres and mental health: Evidence of relationships in a sample of Iranian managers, *Personality and Individual Differences*, 28, 647-657
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 113-128
- Goodman, J. H. (2004). Coping with trauma and hardship among unaccompanied refugee youths from Sudan, *Qualitative Health Research*, 14(9), 1177- 1196
- Gökçe, B. (1993). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik güçlülük ile ruh sağlığı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.

- Görgü, E. (2018).Okula devam eden 5-6 yaş grubu çocukların annelerinin bağlanma biçimleri ile annelerin kişilik özellikleri ve çocukların annelerine bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi,*Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 186-209.
- Greiff, A. P. ve Ritman, I. N. (2005). Individual characteristics associated with resilience in single-parent families, *Psychological Reports*, 96(1), 36-42
- Greene, R. (2002). Human behavior theory: A resilience orientation. Greene, R. (eds) *Resiliency: An integrated approach to practice, policy and research*. (ss. 1-28) içinde. Washington, NASW Press.
- Güngörmüş, O. (1992). *Babanın çocuğun zekası, akademik başarısı ve benlik kavramı üzerine etkisinin araştırılması*. Yayımlanmış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Hamer, J. F. (1998) "The Definition of Fatherhood: In the Words of Never-Married African American Custodial Mothers and the Noncustodial Fathers of Their Children, " *The Journal of Sociology & Social Welfare*: Vol. 25: Iss. 4, Article6.
- Henley, K. ve Pasley, K. (2005). Conditions affecting the association between father identity and father involvement, *Fathering*, 3, 59-80
- Hernandez, D. C. ve Coley, R. L. (2007). Measuring father involvement within low-income families: Who is a reliable and valid reporter? *Parenting*, 7, 69-97
- Hoffman, C. D. ve Moon, M. (1999). Women's characteristics and gender role attitudes: Support for father involvement with children, *The Journal of Genetic Psychology*, 160, 411-418
- Hook, J. L. ve Wolfe, C. M. (2012). New fathers? Residential fathers' time with children in four countries, *Journal of Family Issues*, 33, 415-450
- Hunter, A.J., Chandler, G.E. (1999) Adoloscent resilience. Image. *Journal of Nursing Scholarship* (Thirt Quarter), 31, 243-247.
- Işık Ş. (2016). Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(2),165-182
- İzci, B. (2013). *An exploratory study of Turkish fathers' involvement in the lives of their preschool aged children*. Unpublished master thesis. Florida State University, Florida, USA.
- Johnson, J. L. ve Wiechelt, S. A. (2004). Introduction to the special issue on resilience, *Substance Use and Misuse*, 39(5), 657-670

- Kale, M. (2019). *Okul öncesi eğitim çağında konargöçer Yörük Türkmen çocukların gelişimsel ve eğitimsel refahlarının ekokültürel teori bakış açısıyla incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kamya, H. (2000). Hardiness and spiritual well-being among social work students, *Journal of Social Work Education*, 36(2), 231-241
- Kara, A. (2019). *Zihinsel özel gereksinimi olan çocuk annelerinde psikolojik sağlık ve baba katılımı ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-142
- Kararımak, Ö. ve Siviş-Çetinkaya, R. (2011). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlık üzerine etkisi: Duyguların aracı rolü, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 30-43
- Kavi, E. ve Karakale, B. (2018). Çalışan psikolojisi açısından psikolojik dayanıklılık, *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(17), 55-77
- Kayacı, Ü. ve Özbay Y. (2016). Üniversite öğrencilerinin travmatik yaşantı, psikolojik doğum sıraları ve sosyal ilgilerinin psikolojik dayanıklılıklarını yordaması, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(1), 128-142
- Kındıroğlu, Z. (2018). *Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik davranışları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Kobasa, S. C. O., Maddi, S. R., Puccetti, M. C. ve Zola, M. A. (1985). Effectiveness of hardiness, exercise and social support as resources against illness, *Journal of psychosomatic research*, 29(5), 525-533
- Kotila, L. E. ve Dush, C. M. (2013). Involvement with children and low-income fathers' psychological well-being, *Fathering*, 11, 306-326
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79- 91
- Kuzucu, Y. ve Özdemir, Y. (2013). Ergen ruh sağlığının anne ve baba katılımı açısından yordanması, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(168), 96-112
- Kwok, S. Y. ve Li, B. K. (2015). A mediation model of father involvement with preschool children in Hong Kong, *Social Indicators Research*, 122, 905-923

- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement, *Marriage and Family Review*, 29, 23-42
- Lamb, M. E. ve Tamis-Lemonda, C. S. (2014). The role of the father: An introduction. M. E. Lamb (Ed.). *The Role of The Father in Child Development* içinde (ss. 1-32). Canada: John Wiley and Sons.
- Lee, C. S. ve Doherty, W. J. (2007). Marital satisfaction and father involvement during the transition to parenthood, *Fathering*, 5, 75-96
- Levy-Shift, R. ve Israelashvili, R. (1988). Antecedents of fathering. Some further exploration, *Developmental Psychology*, 24, 434-440
- Lin, K. K., Sandler, I. N., Ayers, T. S., Wolchik, S. A. ve Luecken, L. J. (2004). Resilience in parentally bereaved children and adolescents seeking preventive services, *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33(4), 673-683
- Linnenberg, K. D. (2012). "CinderFella" and first-shift fathers: The effect of work schedule on father involvement, *Sociological Focus*, 45, 203-220
- Luthar, S., Cicchetti, D. ve Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work, *Child Development*, 71(3), 543-562
- Maddi, S. R. (2012). *Hardiness: Turning stressful circumstances into resilient growth*. USA: Springer Science and Business Media.
- Marsiglio, W. (1993). Contemporary scholarship on fatherhood: Culture, identity, and conduct, *Journal of Family Issues*, 14, 484-509
- Masten, A. S. ve Coastworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children, *American Psychologist*, 53(2), 205- 220
- Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N. ve Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence, *Development and Psychopathology*, 11, 143-169
- Masten, A. S. (2001) Ordinary magic: Resilience processes in development, *American Psychologist*, 56, 227-238
- Maume, D. J. (2011). Reconsidering the temporal increase in fathers' time with children, *Journal of Family and Economic Issues*, 32, 411-423
- Mcallister, M. ve Mckinnon, J. (2009). The importance of teaching and learning resilience in the health disciplines: A critical review of the literature, *Nurse Education Today*, 29, 371-379

- McBride, B. A., Brown, G. L., Bost, K. K., Shin, N., Vaughn, B. ve Korth, B. (2005). Paternal identity, maternal gatekeeping, and father involvement, *Family Relations*, 54, 360–372
- McBride, B. A., Schoppe, S. J. ve Rane, T. R. (2002). Child characteristics, parenting stress, and parental involvement: Fathers versus mothers, *Journal of Marriage and Family*, 64, 998-1011
- McHale, S. M. ve Huston, T. L. (1984). Men and women as parents: Sex role orientations, employment and parental roles with infants, *Child Development*, 55, 1349-1361
- Mehall, K. G., Spinrad, T. L., Eisenberg, N. ve Gaertner, B. M. (2009). Examining the relations of infant temperament and couples' marital satisfaction to mother and father involvement: a longitudinal study, *Fathering*, 7(1), 23-48
- Meral, B. F. ve Cavkaytar, A. (2012). Fathers' involvement in childrearing practices of their children with intellectual disabilities, *Journal of Education and Future*, 1, 91-106
- Mikelson, K. S. (2008). He said, she said: Comparing mother and father reports of father involvement, *Journal of Marriage and Family*, 70, 613–624
- Morgan, A., Nutbrown, C. ve Hannon, P. (2009). Fathers' involvement in young children's literacy development: Implications for family literacy programmes, *British Educational Research Journal*, 35, 167-185
- Mund, P. (2017). Hardiness and culture: A study with reference to the 3 Cs of Kobasa, *International Research Journal of Management*, 4(2), 139-144
- Myers, R. (1996). *Hayatta Kalan On iki, Erken Çocukluk Eğitimi Programlarının Güçlendirilmesi*, (Çev.: R. Ağış Bakay, E. Ünlü).İstanbul: AÇEV
- Olsson, C. A., Bond, L., Burns, J. M., VellaBrodrick, D. A. ve Sawyer, S. M. (2003). Adolescent resilience: A concept analysis, *Journal of Adolescence*, 26, 1-11
- Öğüt, Ü. (1998). *Father involvement with respect to the age and gender of preschool children and the employment status of the mother in a sample of upper and middle socio-economic status Turkish fathers*. Unpublished master thesis. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlık, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 16(3), 82-89

- Özcan B. (2005). *Anne-babaları boşanmış ve anne-babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması*, Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Paquette, D., Bolte, C., Turcotte, G., Dubeau, D. ve Bouchard, C. (2000). A new typology of fathering: defining and associated variables, *Infant and Child Development*, 9(4), 213- 230
- Paulson, J. F., Dauber, S. E. ve Leiferman, J. A. (2011). Parental depression, relationship quality, and nonresident father involvement with their infants, *Journal of Family Issues*, 32(4), 528-549
- Pilowsky, D. J., Zybert, P. A. ve Vlahov, D. (2004). Resilient children of injection drug users, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 43(11), 1372-1379
- Pleck, J. H. (2010). Paternal involvement: revised conceptualization and theoretical linkages with child outcomes. M. E. Lamb (Ed.). *The Role Of The Father In Child Development* içinde (ss. 58-93). Canada: John Wiley and Sons.
- Polatçı S., Irk E., Gültekin Z. ve Sobacı F. (2017). Psikolojik dayanıklılık ve kişilik özellikleri tatmin düzeyini etkiler mi?, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 553-578
- Ryff, C. D. ve Singer, B. (2003). *Flourishing under fire: Resilience as a prototype of challenged thriving*. C. L. M. Keyes ve J. Haidt (Eds.), *Flourishing: Positive psychology and the life well-lived* (ss. 15–36). USA: American Psychological Association.
- Saleh, M. F. ve Hilton, J. M. (2010). A comparison of the paternal involvement of low-income fathers in four developmental stages: Adolescence, young adult, adult, and midlife, *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 19, 47-55
- Salman Engin, S. (2014). *Coparenting processes in the US and Turkey: Triadic interactions among mothers, fathers, and grandmothers with 3-month-old infants*. Unpublished master thesis. Middle East Technical University, Ankara
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi: Dicle Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

- Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba Katılım Ölçeği'nin (BAKÖ) geliştirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 104-123
- Sigle-Rushton, W. (2010). Men's unpaid work and divorce: Reassessing specialization and trade in British families, *Feminist Economics*, 16, 1- 26
- Soysal, M. N. (2016). *Facebook bağımlılığı ve psikolojik dayanıklılık*, Yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Stewart, M., Reid, G. ve Mangham, C. (1997). Fostering children's resilience, *Journal of Pediatric Nursing*, 12(1), 21-31
- Şahin, H. ve Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalı rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 273-294
- Tanyeri, E. (2016). *23 yaş ve üzeri heteroseksüel ve homoseksüel bireylerin erken dönem uyumsuz şemalarının ilişkilerde yükleme tarzları ve psikolojik sağlamlık üzerine etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Taşkın, N. (2011). Çocukların gelişiminde katkıları unutulmuşlar: Babalar. *Eğitim-Bir-Sen Dergisi*, 20, 43- 47
- Tekyıldırım, A. (2019). *Engelli bireylere sahip ailelerin psikolojik sağlamlık ve bakıcı yük değerlendirmesi arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Telli, A. A. ve Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi, *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6(2), 127-134
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 297-306
- Terzi, Ş. (2008a). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11
- Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5(17), 30-39
- Tomul, E. (2008). Türkiye'de ailenin sosyo-ekonomik özelliklerinin eğitime katılım üzerinde görece etkisi, *Eurasian Journal of Educational Research*, 30, 153 – 168

- Tuğral, R. (2020). *Ergenlerde yalnızlık, psikolojik sağlamlık, algılanan sosyal destek ve sosyal görünüş kaygısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Turan, E. (2018). *Okul öncesi eğitim alan 60-84 aylık çocukların okul olgunluğu düzeyleri ile babaların katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tusaie, K. ve Dyer, J. (2004) Resilience: A historical review of the construct, *Holistic Nursing Practice*, 18(1), 3-8
- Türkoğlu, D. ve Akduman, G. G. (2015). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algıları ile eş destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 224-241
- Twamley, K., Brunton, G., Sutcliffe, Hinds, K. ve Thomas, J. (2013). Fathers' involvement and the impact on family mental health: Evidence from millennium cohort study analyses, *Community, Work and Family*, 16, 212-224
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları, *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-88
- Uzun, P. M. (2019). *Babalık rolü algısının baba katılımı üzerindeki etkisinde eş desteğinin aracılık rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ülgüt, Ö. (2019). *Otizmlı ve normal çocukların ana babalarında benlik algısı evlilik uyumu ve psikolojik sağlamlık ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Ülker Tümlü, G. ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213
- Ünüvar, P. (2008). *Babaların 3-6 yaş grubu çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliğini belirleme ve geliştirme*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Werner, E. E. (1982). Vulnerable, but invincible: A longitudinal study of resilient children and youth. *American Journal of Orthopsychiatric Association*, 59, 1-12
- Williams, J. ve Nelson-Gardell, D. (2012). Predicting resilience in sexually abused adolescents, *Child Abuse and Neglect*, 36, 53– 63
- Wilson, K. R. ve Prior, M. R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 47, 405–407

- Windle, M. (1999). Critical conceptual and measurement issues in the study of resilience. (Ed: Glantz, M. D. ve Johnson, J. L.) *Resilience and development: Positive life adaptations*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Yaşayanlar, E. (2018). *Evli ve boşanmış bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının karşılaştırılması*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz M. (2019). *Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılıkları ile iş yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Yuvacı, M. (2019). *Baba katılımı ile okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranış problemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 297-328
- Zia, A., Malik, A. A., Ali, S. M. (2015). Father and daughter relationship and its impact on daughter's self-esteem and academic achievement. *Academic journal of interdisciplinary studies*, 4(1), 311-316
- Zolkoski S. M. ve Bullock L. M. (2012). Resilience in children and youth: A review. *Children and Youth Services Review*, 34(12), 2295-2303

8. EKLER

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Merve BİLGE ŞAHİN
ÖĞRENCİ NO	2017100159
TEL. NO.	
E - MAİL	
ANA BİLİM DALI	Psikoloji
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLIK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	20..... / 20..... - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEMEDİM / YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Babaların Psikolojik Sağlık Düzeyinin Çocuk Bakım Uygulamalarına Katılımları Arasındaki İlişki
TEZİN AMACI	Bu çalışma ile 2019-2020 eğitim öğretim yılında Adana ilinin merkez ilçesi olan Seyhan'da okul öncesi öğretimde öğrenim gören çocukların babalarının psikolojik sağlık düzeyleri ile çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Babanın psikolojik sağlık düzeyinin çocuk bakımına etkisinin var olup olmaması araştırma konusu olduğu için, babanın psikolojik sağlamlığının ölçülmesi amacıyla babalarla çalışmak hedeflenmiştir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Bu çalışmada Adana ili Seyhan/Çukurova ilçesindeki okul öncesi eğitim ve öğretim gören kız-erkek çocukları bulunan ve velisi olan babalarının psikolojik sağlık ve baba katılım düzeyleri bakımından incelenecektir. Araştırmada Hilal SIMSIKI ve Gül ŞENDİL tarafından geliştirilen Baba Katılım Ölçeği ve Gökmen ARSLAN tarafından geliştirilen Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği kullanılacaktır. Araştırma sonucunda ilişkisel tarama modeli kullanılarak elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak gerekli analizlerin incelenerek elde edilen verilerin tezin sonunda bulgular başka süreçte yapılan çalışmalara fikir oluşturması düşünülmektedir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğü
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi resmi ve özel kurumlar

<p>YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER</p>	<p>Adana il Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı okul öncesi öğrencilerin babalarına Yetişkin Psikolojik Sağlık ve Baba Katılım Ölçeği uygulanacaktır.</p>
<p>UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI</p>	<p>Baba Katılım Ölçeği ve Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği</p>
<p>EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)</p>	<p>1) Hilal SIMSIKI ve Gül ŞENDİL (1) Sayfa Baba Katılım Ölçeği. 2) Gökmen Arslan (1) Sayfa Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Merve BİLGE		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır		
		TARİH: 12/ 02/ 2020		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu Psikoloji faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Ayşe AVCI	Adı - Soyadı: Mustafa KALE	Adı - Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı: Şükrü OĞUZ	
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: . Dr. Öğr. Üyesi	Unvanı:Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	
/ / 20	/ / 20	/ / 20	11 / 02/ 2020	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tefvik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası : E Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası :	İmzası :
/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 14 / 02/ 2020 - 31 / 03/ 2020 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

8.2. Demografik Bilgi Formu

Bu ölçekbabaların çocuklarıyla birlikte ne tür etkinliklere ne kadar sıklıkta katılım sağladıklarını ölçmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. BAKÖ’de maddeler davranış biçimleri şeklinde olup, beşli likert tipi ölçek üzerinden yanıtlanmaktadır. “Her zaman böyledir” seçeneği 5 puan, “Çoğunlukla böyledir” seçeneği 4 puan, “Bazen böyledir” seçeneği 3 puan, “Nadiren böyledir” seçeneği 2 puan, “Hiçbir zaman böyle değildir” seçeneği 1 puan almaktadır.

Ölçeğe vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Bu nedenle içtenlikle cevaplamaktan çekinmeyiniz.

Babanın Eğitim Düzeyi:İlkokul () Ortaokul () Lise () Lisans ()

Babanın Mesleği:

8.3. Baba Katılım Ölçeği

BABA KATILIM ÖLÇEĞİ (BAKÖ)

Aşağıda çocuğunuzla ilişkileriniz hakkında cümleler verilmiştir. Sizden istediğimiz her cümlenin size ne kadar uyduğunu yandaki kutucuklardan birini işaretleyerek belirtmenizdir.

	CÜMLELER	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiç böyle değildir
1	Çocuğumla hareketli oyunlar (koyalamaca, saklambaç, güreş vb.) oynarım.					
2	Çocuğumun dişlerini fırçalayıp fırçalamadığıyla ilgilenirim.					
3	Çocuğuma kitap okurum.					
4	Çocuğumun saçlarını tararım.					
5	Çocuğumla birlikte spor yaparım.					
6	Çocuğumu kucağıma alırım.					
7	Çocuğumu sinemaya götürürüm.					
8	Çocuğumun tuvalet terbiyesiyle ilgilenirim.					
9	Çocuğum bir şeyden korktuğu zaman onu sakinleştiririm.					
10	Çocuğumla birlikte onun oyuncaklarıyla (kamyon, bebek vb.) oynarım.					
11	Çocuğumun giyinme ve soyunmasıyla ilgilenirim.					
12	Çocuğuma hikaye/masal anlatırım.					
13	Çocuğumun sağlığıyla ilgilenirim.					
14	Çocuğumu parka götürürüm.					
15	Çocuğumla birlikte resim, boyama, maket, el işi, yap-boz vb. yaparım.					
16	Çocuğuma banyo yaptırırım.					
17	Çocuğuma onu sevdiğimi söylerim.					
18	Çocuğumla birlikte TV izlerim.					
19	Çocuğum üzgün olduğu zaman onu teselli ederim.					
20	Çocuğumla birlikte bilmece, tekerleme, şarkı vb. söylerim.					
21	Çocuğumla birlikte film/çizgi film izlerim.					
22	Çocuğumun merak ettiği soruları yanıtlarım.					
23	Çocuğumu dışarıda gezdiririm.					
24	Çocuğumun tırnaklarını keserim.					
25	Çocuğumla bilgisayar oyunu, play station vb. oynarım.					
26	Çocuğum gece tuvalete kalkarsa onunla ilgilenirim.					
27	Çocuğuma sarılırım.					
28	Çocuğumla birlikte müzik dinlerim.					
29	Çocuğumu uyku zamanı yatırırım.					
30	Çocuğum sıkıntılı olduğu zaman onu rahatlatmaya çalışırım.					
31	Çocuğumla sıralı, kurallı oyunlar (kızma birader, satranç vb.) oynarım.					
32	Doğum günlerinde çocuğuma hediye alırım.					
33	Çocuğumu, beceri ve yeteneklerini geliştirecek faaliyetlere yönlendiririm.					
34	Çocuğumu operim.					
35	Çocuğumu pikniğe götürürüm.					
36	Çocuğumu nelerin mutlu edeceğini bilirim.					
37	Çocuğumu tiyatroya götürürüm.					

8.4. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzin Belgesi

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
ÇAĞ UNIVERSITY

SAYI : 23867972/ **246-181**
KONU: Tez Anket İzni Hakkında

19.02.2020

ADANA VALİLİĞİNE
(Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü Dikkatine)

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan (2017100159 numaralı) **Merve Bilge ŞAHİN**, “**Babaların Psikolojik Sağlık Düzeyinin Çocuk Bakım Uygulamalarına Katılımları Arasındaki İlişki**” konulu tez çalışmasını Üniversitemiz öğretim elemanı Prof. Dr. Ayşe AVCI 1.Tez danışmanı olarak atanmış olup, yine Üniversitemiz Öğretim elemanı Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE 2.Tez Danışmanı olarak atanmış ve halen mevcut tez danışmanları ile tez yürütülmektedir. Adı geçen öğrencinin tez çalışması kapsamında **Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Okul Öncesi eğitim veren tüm okullarda öğrenim gören Öğrencilerin Babalarını kapsamak üzere** kopyası Ek’lerde sunulan bir anket uygulaması yapmayı planlamaktadır. Tez çalışması kapsamında yukarıda belirtilen anketin uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ünal AY

Rektör

EKLERİ: İki Sayfa tez anket formları ile Üç sayfa tez etik kurul izin formunun fotokopileri.

8.5. MEB İzin Belgesi

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98258552-20-36764485
Konu : Merve Bilge ŞAHİN'in
Uygulama İzni.

11/11/2021

VALİLİK MAKAMINA.

İlgi : Merve Bilge ŞAHİN'in 03.11.2021 tarih ve 36109938 sayılı dilekçesi.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Merve Bilge ŞAHİN'in Prof. Dr. Ayşe AVCI ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE yönetiminde hazırlamakta olduğu "Babaların Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Çocuk Bakım Uygulamalarına Katılımları Arasındaki İlişki" başlıklı tez çalışması kapsamında Müdürlüğümüze bağlı Okul Öncesi Eğitim veren tüm okullarda uygulama yapmak isteği ile ilgili ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Söz konusu uygulama çalışmasının, İlimiz İl Araştırma Değerlendirme Komisyonu'nun 09/11/2021 tarihli "Uygundur" raporu doğrultusunda, Müdürlüğümüze bağlı bulunan adı geçen okul/kurumlarda, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, okul içerisinde öğrencilerin yer aldığı herhangi bir görüntü kaydı yapılmadan, veli izin belgelerinin ve gönüllü katılım formunun toplatılarak okul müdürlükleri tarafından muhafazasından sonra 2020/2 nolu Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Yaşar KOÇAK
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/11/2021

Mustafa YAVUZ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Adres :

Telefon No : 0 (322) 200 91 81
E-Posta : arge01@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: H.GÜRGENLİLİ

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi : Faks: 3222009182

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr/adresinden> 143d-9ca5-3908-ab7b-036d kodu ile teyit edilebilir.

